

การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
ปีการศึกษา 2569
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
ปีการศึกษา 2569
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก”
ของ อธิธิพร บุญอินทร์
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุதாகาญจน์ ปัทมดิลก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(Assistant Professor Dr. Henry Yuh Anchunda)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ดร.สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประยุทธ์ ภูวรรตนาวิวิจ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก
ผู้วิจัย	อิทธิพร บุญอินทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	Assistant Professor Henry Yuh Anchunda, Ed.D.
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2569
คำสำคัญ	กิจกรรมบทบาทสมมติ, ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) ศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ 3) แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed-Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทุกองค์ประกอบที่ประเมิน ได้แก่ การออกเสียง (Pronunciation) ไวยากรณ์ (Grammar) คำศัพท์ (Vocabulary) ความคล่องแคล่ว (Fluency) และความเข้าใจ (Comprehension) โดยคะแนนเฉลี่ยรวมเพิ่มขึ้นจาก 9.89 เป็น 14.69 คิดเป็นร้อยละ 48.53 และด้านไวยากรณ์มีการพัฒนาสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.65 ผลการทดสอบด้วยสถิติ Wilcoxon Signed-Rank Test พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ ในทุกองค์ประกอบ นอกจากนี้ ค่าสหสัมพันธ์แบบ Rank-Biserial Correlation มีค่าอยู่ระหว่าง 0.94–1.00 ซึ่งสะท้อนถึงขนาดอิทธิพล (Effect Size) ที่มีขนาดใหญ่ในทุกองค์ประกอบ ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ความมั่นใจในการใช้ภาษา และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วในสถานการณ์การสื่อสาร

2) ผลการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.95) และความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า เป็นไปในเชิงบวก รวมถึงยังเสนอแนะว่า ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

Title	Enhancing English Oral Communication Skills among Fourth-Grade Students through Role-Play Activities Ban Huafai School, Tak
Author	Ittipon Boonin
Advisor	Assistant Professor Henry Yuh Anchunda, Ed.D.
Academic Paper	M.Ed. Thesis in English - (Type A 2), Naresuan University, 2026
Keywords	Role-Play Activities, English Oral Communication Skills, Primary Students

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to compare students' English oral communication skills before and after learning through role-play activities, and 2) to study students' satisfaction and opinion towards role-play activities. The sample group consisted of 30 students from Grade 4/2, the second semester of 2025, selected via cluster random sampling. Research instruments included: 1) role-play lesson plans, 2) an English-speaking test, and 3) a student satisfaction questionnaire. The data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and the Wilcoxon Signed-Rank Test.

The findings showed that: 1) the students' English oral communication skills improved significantly after the intervention across all assessed components, including pronunciation, grammar, vocabulary, fluency, and comprehension. The overall mean score increased from 9.89 to 14.69, representing a 48.53% improvement, with grammar showing the highest percentage gain at 56.65%. All Wilcoxon Signed-Rank Test results were statistically significant at $p < .001$, indicating that the improvements were not accidental. Furthermore, the rank-biserial correlation values ranged from 0.94 to 1.00, reflecting large effect sizes across all components. These results demonstrated that the intervention was highly effective in strengthening students' English communicative competence, confidence, and ability to use English more accurately and fluently in communication contexts. 2) Students reported a high satisfaction level (Mean = 4.26, S.D. = 0.95), with a positive opinion towards the role-play learning activity.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก Assistant Professor Dr. Henry Yuh Anchunda ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาอบรมให้ความรู้ คำปรึกษา ชี้แนะ แนวทางการศึกษา และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในงานวิจัย รวมถึงติดตามและผลักดันงานวิจัยนี้ อย่างเอาใจใส่ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษและ คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ประสทาวิชาความรู้ ตลอดจนผู้เขียนตำราวิชาการ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและใช้อ้างอิงทุกท่าน รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือและ ให้กำลังใจ เป็นผลให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ ประสทาความรู้ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

อิทธิพร บุญอินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษา	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของงานวิจัย	5
1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	5
2. ขอบเขตด้านตัวแปร	5
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา	5
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	10
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	10
2. การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)	12
2.1 ความหมายของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร	12
2.2 ความสำคัญของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร	14
2.3 องค์ประกอบของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร	15
2.4 ลักษณะสำคัญของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร	17
2.5 ขั้นตอนการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร	18
2.6 กิจกรรมการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร	20
3. ทักษะการสื่อสาร	21
3.1 ความหมายของทักษะการสื่อสาร	21
3.2 องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร	22

	หน้า
3.3 ขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสาร	23
3.4 กิจกรรมการสอนทักษะการสื่อสาร	25
3.5 การวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสาร	27
4. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ	31
4.1 ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติ	31
4.2 ประเภทของกิจกรรมบทบาทสมมติ	32
4.3 องค์ประกอบของกิจกรรมบทบาทสมมติ	34
4.4 กระบวนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ	35
4.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ	37
4.6 ข้อดี-ข้อจำกัดและประโยชน์ของการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ	42
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
5.1 งานวิจัยในประเทศ	43
5.2 งานวิจัยต่างประเทศ	45
6. กรอบแนวคิดการวิจัย	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
รูปแบบการวิจัย	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิจัย	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 5 บทสรุป	61
สรุปผลการวิจัย	61
อภิปรายผลการวิจัย	61
บทสรุป	65
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	68

	หน้า
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก แผนการจัดการเรียนรู้	76
ภาคผนวก ข แบบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและเกณฑ์ในการประเมิน	82
ภาคผนวก ค แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้	88
ภาคผนวก ง ผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลัง เรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยผู้ประเมิน 3 คน	90
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	92
ประวัติผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	11
ตาราง 2 แบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Speaking Rubric)	30
ตาราง 3 สักระยะให้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ	40
ตาราง 4 แสดงการกำหนดเนื้อหาและระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรม บทบาทสมมติ	48
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับนัยสำคัญทางสถิติของ การทดสอบเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนและในภาพรวม	55
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจและความ คิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ	58
ตาราง 7 ผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลัง เรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยผู้ประเมิน 3 คน	91

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	46
--------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันภาษาอังกฤษได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นภาษาสากลและภาษากลางของโลกที่ผู้คนจากหลากหลายประเทศใช้ในการสื่อสารร่วมกันอย่างแพร่หลาย ทั้งยังเป็นภาษาที่มีอิทธิพลสูงและได้รับความนิยมอย่างยิ่งในหลายสาขาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติหรือไม่ได้ใช้ก็ตาม (Shrishthy, 2022) ในยุคดิจิทัล Shermukhamedova (2024) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิต การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยภาษาอังกฤษมักถูกใช้เป็นภาษาหลัก ทั้งในเว็บไซต์ระดับสากลและสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยม แม้ว่าจะมีการนำเสนอเนื้อหาในภาษาอื่นอยู่บ้าง แต่ก็มักมีการแปลหรือจัดทำฉบับภาษาอังกฤษควบคู่กันไป นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้คนทั่วโลก เมื่อพิจารณาในบริบทของประชาคมอาเซียน พระสมัคร มหาวิโร (2559) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในบริบทประชาคมอาเซียนว่า แม้แต่ละประเทศจะมีภาษาประจำชาติที่แตกต่างกัน แต่ภาษาอังกฤษก็ยังทำหน้าที่เป็นภาษากลางในการติดต่อประสานงาน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และการบริการ อันสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะเครื่องมือเชื่อมโยงความร่วมมือในระดับภูมิภาคอย่างแท้จริง ในส่วนบริบทของประเทศไทยนั้น แบร์ พิตต์พันธุ์ (2023) กล่าวว่า แม้จะมีการใช้ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อย่างหลากหลาย แต่ภาษาอังกฤษยังคงเป็นภาษาที่มีความจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การติดต่อสื่อสาร เทคโนโลยี ตลอดจนด้านการศึกษา ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ภาษาอังกฤษไม่ได้มีความสำคัญเพียงในระดับโลกเท่านั้น หากยังมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย การมีภาษากลางที่ใช้ร่วมกันช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว และเข้าใจตรงกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการเปิดโอกาสใหม่ ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพร่วมกัน และความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนของภูมิภาคโดยรวม

จากกระแสความนิยมและบทบาทของภาษาอังกฤษในเวทีโลกดังที่กล่าวมาแล้ว ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของประชาชนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับการศึกษาขั้นสูง ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมของกำลังคนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมโลกยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นสาระสำคัญในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการใช้ภาษาอย่างเหมาะสม เนื่องด้วย ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาคมโลก การเรียนรู้ภาษาอังกฤษช่วยเปิดมุมมองให้ผู้เรียนตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความแตกต่างด้านภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี แนวคิดทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดมิตรไมตรีและความร่วมมือระหว่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษต่อการพัฒนาคนและประเทศ และได้บรรจุรายวิชาภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอีกด้วย

ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทักษะการพูดนับเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การติดต่อสื่อสาร การประกอบธุรกิจ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะการพูดเป็นความสามารถที่ทุกคนควรได้รับการพัฒนาและฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญและสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ Thepsuriwong (2011) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาจะสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้เรียนยังไม่สามารถใช้ทักษะการพูดเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก หรือข้อมูลให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การเรียนรู้ภาษานั้นย่อมยังไม่อาจถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ Nunan (1991) ยังกล่าวอีกว่า ทักษะการพูดไม่ได้เป็นเพียงตัวชี้วัดความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาเท่านั้น หากยังสะท้อนถึงความสามารถของผู้เรียนในการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อีกด้วย ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการฝึกฝนและนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมและมีความหมาย อีกทั้ง Ur (1998) กล่าวว่า ทักษะการพูดเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่สะท้อนระดับความรู้ความสามารถทางภาษาของผู้พูดได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ หากผู้เรียนมีทักษะการพูดที่ดี ย่อมสามารถต่อยอดและพัฒนาทักษะทางภาษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ทักษะการพูดจึงนับเป็นหนึ่งในทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับทักษะด้านอื่น ๆ และควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนจำนวนมากยังคงประสบปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษ แม้ว่าภาษาอังกฤษจะมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการศึกษาและการสื่อสารระดับสากลก็ตาม โดย Saragih et al. (2024) กล่าวว่า ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดโอกาสในการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น ตอบสนองต่อการสื่อสาร หรือดำเนินบทสนทนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Nasihah (2019) และ Yuh & Kaewurai (2021) พบว่า ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนเกิดจากหลากหลายปัจจัย ได้แก่ การออกเสียงที่ไม่ถูกต้อง การขาดความคล่องแคล่วในการพูด การมีคลังคำศัพท์ที่ไม่เพียงพอ การใช้คำศัพท์ที่ไม่สอดคล้องกับบริบทการสื่อสาร และการไม่สามารถถ่ายทอดความคิดหรือสารที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งสิ้น รวมถึงในงานวิจัยของ ญัฐชญา บุปผาชาติ (2561) เรื่อง การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดความกระตือรือร้น ไม่เอาใจใส่ในบทเรียน ไม่กล้าแสดงออก และไม่มีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยตรง Yuh & Kaewurai (2021) กล่าวว่า การขาดทักษะดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากรูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ครูมักยึดเนื้อหาตามหนังสือเรียนเป็นหลัก ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นโครงสร้างทางไวยากรณ์และคำศัพท์ รวมถึงเน้นการท่องจำมากกว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในการสื่อสารจริง นอกจากนี้ ยังขาดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) ยังส่งผลให้บทบาทของผู้เรียนจำกัดอยู่เพียงผู้รับความรู้มากกว่าการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างแท้จริง

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ซึ่งมีหลากหลายวิธีที่จะสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่วิธีที่ครูสอนภาษาอังกฤษใช้ รวมทั้งยังทำให้นักเรียนสนใจที่ฝึกทักษะการสื่อสารของเขาให้ดีขึ้นอีกด้วย และหนึ่งในเทคนิคที่ใช้ก็คือ กิจกรรมบทบาทสมมติ (Fadilah, 2016) อีกทั้ง ทิตนา แคมมณี (2567) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่าเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้เพื่อผลักดันให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิด และนำเอาการแสดงออกต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้แสดงออกมาไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความคิด หรือพฤติกรรมต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการอภิปรายและสรุปผล นอกจากนี้ Fadilah (2016) ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า กิจกรรมบทบาทสมมติจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง

ต่อการจัดการเรียนการสอนทักษะการพูด เนื่องจากเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนการสื่อสารในสถานการณ์ที่หลากหลาย และได้สวมบทบาทที่แตกต่างกันตามบริบทที่กำหนด อันจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคล นอกจากนี้การสวมบทบาทยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และบุคลิกของตัวละครในสถานการณ์จำลองอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวย่อมเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง Alabsi (2016) กล่าวเสริมอีกว่า การใช้บทบาทสมมติก็ยังเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการใช้ภาษามากขึ้นและต่อเนื่อง ซึ่งนั่นจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ภาษาเกิดพัฒนาการอย่างก้าวหน้า ผู้เรียนจำเป็นต้องสร้างสรรค์และถ่ายทอดถ้อยคำของตนเองผ่านสถานการณ์จำลอง ยิ่งไปกว่านั้น กิจกรรมบทบาทสมมติยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร สนุกสนาน และเอื้อต่อการแสดงออก ทำให้นักเรียนรู้สึกเพลิดเพลินกับการใช้ภาษา ลดความวิตกกังวล และกล้าแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) มาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ได้สวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง และได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งในด้านการพูด การฟัง ตลอดจนการแสดงออกทางความคิดและความรู้สึกอย่างเหมาะสม

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

สมมติฐานของการวิจัย

ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านหัวฝาย จำนวน 61 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านหัวฝาย จำนวน 30 คน เลือกโดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้

1. Greeting and Introductions
2. Making an Order at the Restaurant
3. My Family and Jobs
4. Giving Directions
5. Shopping
6. Talking about the Weather
7. Visiting the Farm
8. Daily Activity

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทั้งหมด 16 ชั่วโมง แบ่งเป็น 8 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (English Oral Communication Skill) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูดได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม สามารถออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ใช้คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ได้อย่างเหมาะสม มีความคล่องแคล่วในการสื่อสาร เข้าใจและโต้ตอบในการสนทนาได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถใช้ท่าทางประกอบการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมและมั่นใจ

ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษดังกล่าววัดผลโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (English Speaking Test: แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน) ซึ่งสร้างขึ้นจากเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน และประเมินผลโดยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ 5 ด้าน ได้แก่

1. การออกเสียง (Pronunciation)
2. ไวยากรณ์ (Grammar)
3. คำศัพท์ (Vocabulary)
4. ความคล่องแคล่ว (Fluency)
5. ความเข้าใจ (Comprehension)

ในการวิจัยครั้งนี้ จะถือว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้รับการพัฒนาเมื่อผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

2. กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-Play) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยผู้เรียนได้แสดงบทบาททั้งในสถานการณ์จริงและสถานการณ์สมมติ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติในบริบทที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง นอกจากนี้ กิจกรรมบทบาทสมมดียังช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและเสริมสร้างความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสารของผู้เรียน ทั้งนี้ กิจกรรมบทบาทสมมติประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ตามที่ได้สังเคราะห์ไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน (Warm Up) ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อสร้างความสนใจ กระตุ้นความพร้อม และเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาของบทเรียน

ขั้นที่ 2 นำเสนอเนื้อหาและยกตัวอย่างบทสนทนาที่เกี่ยวข้อง (Presentation) ผู้สอนอธิบายเนื้อหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจคำศัพท์ สำนวนและโครงสร้างประโยคที่ใช้ในการสื่อสารภาษาอังกฤษ จากนั้นยกตัวอย่างบทสนทนาที่สอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเห็นการใช้ภาษาในบริบทจริง

ขั้นที่ 3 มอบหมายบทบาทให้ผู้เรียน (Task Assignments) ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มหรือจับคู่ และมอบหมายบทบาทให้ผู้เรียนแต่ละคนตามสถานการณ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 4 การฝึกสนทนา (Practice) ผู้เรียนฝึกพูดตามบทบาทที่ได้รับ โดยใช้บทสนทนาตัวอย่างหรือประโยคที่ผู้สอนกำหนดเป็นแนวทาง เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ทั้งนี้ ผู้สอนคอยให้คำแนะนำ แก้ไขการออกเสียง และปรับการใช้ประโยคให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 5 การแสดงบทบาทสมมติ (Performance) ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้ฝึกฝนมาแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อฝึกการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารจริง

ขั้นที่ 6 การอภิปรายและสะท้อนผล (Discussion and Reflection) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและสะท้อนผลการเรียนรู้จากการแสดงบทบาทสมมติ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค สิ่งที่ได้รับจากกิจกรรม และรับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษต่อไป

3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ระดับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งวัดโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยหากมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

4. ความคิดเห็น (Opinions) หมายถึง ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น หรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครอบคลุมทั้งข้อดี ข้อบกพร่อง และผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเขียนแสดงความคิดเห็นในส่วน “ข้อเสนอแนะ” ของแบบสอบถามความพึงพอใจ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. นักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น
2. ได้แนวทางและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
3. นักเรียนมีความกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นจากการได้มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติและการสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน
4. ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมบทบาทสมมติไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 - 1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
2. การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)
 - 2.1 ความหมายการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร
 - 2.2 ความสำคัญของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร
 - 2.3 องค์ประกอบของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร
 - 2.4 ลักษณะสำคัญของวิธีการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร
 - 2.5 ขั้นตอนการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร
 - 2.6 กิจกรรมการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร
3. ทักษะการสื่อสาร
 - 3.1 ความหมายของทักษะการสื่อสาร
 - 3.2 องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร
 - 3.3 ขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสาร
 - 3.4 กิจกรรมการสอนทักษะการสื่อสาร
 - 3.5 การวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสาร
4. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ
 - 4.1 ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติ
 - 4.2 ประเภทของกิจกรรมบทบาทสมมติ
 - 4.3 องค์ประกอบของกิจกรรมบทบาทสมมติ
 - 4.4 กระบวนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ
 - 4.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

- 4.6 ข้อดี-ข้อจำกัดและประโยชน์ของการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 6. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยสาระ ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พบว่าเนื้อหาและมาตรฐานการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
ต 1.2 ป. 4/1 พูด/เขียนโต้ตอบในการสื่อสาร ระหว่างบุคคล	บทสนทนาที่ใช้ในการทักทาย กล่าวลา ขอบคุณ ขอโทษ การพูดแทรกอย่างสุภาพ ประโยค/ข้อความ ที่ใช้แนะนำตนเอง เพื่อน และบุคคลใกล้ชิด และ ส่วนวนการตอบรับ เช่น Hi/Hello/Good morning/Good afternoon/ Good evening/I am sorry./How are you?/I'm fine. Thank you. And you?/ Hello.I am... Hello,...I am... This is my sister. Her name is... Hello,.../Nice to see you. Nice to see you too./Goodbye./ Bye./See you soon/later. Thanks./Thank you./Thank you very much./ You're welcome./It's O.K.
ต 1.2 ป. 4/2 ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และคำขออนุญาตที่ใช้ใน ห้องเรียน	คำสั่ง คำขอร้อง และคำขออนุญาตที่ใช้ใน ห้องเรียน
ต 1.2 ป. 4/3 พูด/เขียนแสดงความต้องการของ ตนเอง และ ขอความช่วยเหลือ ในสถานการณ์ง่าย ๆ	คำศัพท์ ส่วนวน และประโยคที่ใช้แสดงความ ต้องการและขอ ความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น I want .../ Please.../ May...?/ I need your help./ Please help me./ Help me! etc.
ต 1.2 ป. 4/4 พูด/เขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล เกี่ยวกับตนเอง เพื่อน และครอบครัว	คำศัพท์ ส่วนวน และประโยคที่ใช้ขอและให้ข้อมูล เกี่ยวกับ ตนเอง สิ่งใกล้ตัว เพื่อน และครอบครัว เช่น What's your name? My name is... What time is it? It is one o'clock. What is this? It is a/an... How many...are there? There is a/an.../There are... Where is the...? It is in/on/under... etc.
ต 1.2 ป. 4/5 พูดแสดงความรู้สึกของตนเอง เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว และ กิจกรรมต่าง ๆ ตามแบบที่ฟัง	คำและประโยคที่ใช้แสดงความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ ชอบ ไม่ชอบ รัก ไม่รัก เช่น I/You/We/They like.../ He/She likes...

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
	I/You/We/They love.../ He/She loves... I/You/We/They don't like/love/feel... He/She doesn't like/love/feel... I/You/We/They feel... etc.
ต 1.3 ป. 4/1 พูด/เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และเรื่องใกล้ตัว	ประโยคและข้อความที่ใช้ในการพูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง บุคคล สัตว์ และเรื่องใกล้ตัว เช่น ชื่อ อายุ รูปร่าง สี ขนาด รูปทรง สิ่งต่าง ๆ จำนวน 1-100 วัน เดือน ปี ฤดูกาล ที่อยู่ ของสิ่งต่าง ๆ เครื่องหมายวรรคตอน
ต 1.3 ป. 4/2 พูด/วาดภาพแสดงความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ ใกล้ตัวตามที่ฟังหรืออ่าน	คำ กลุ่มคำที่มีความหมายสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ใกล้ตัว เช่น การระบุ/เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของภาพกับคำ หรือกลุ่มคำ โดยใช้ภาพ แผนภูมิ แผนภาพ แผนผัง
ต 1.3 ป. 4/3 พูดแสดงความคิดเห็นง่าย ๆ เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว	ประโยคที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว
ต 2.1 ป. 4/1 พูดและทำท่าประกอบอย่างสุภาพ ตาม มารยาท สังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	มารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การขอบคุณ ขอโทษ การใช้สีหน้าท่าทางประกอบ การพูด ขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ การแสดงอาการตอบรับหรือปฏิเสธ
ต 4.1 ป. 4/1 ฟังและพูด/อ่านในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน ห้องเรียนและสถานศึกษา	การใช้ภาษาในการฟังและพูด/อ่านในสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน

การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)

2.1 ความหมายของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร

การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) เป็น การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ในสถานการณ์จริง มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

Littlewood (1981) กล่าวว่า แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้หน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบของภาษา รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาไม่ควรเป็นเพียงการเรียนรู้ โครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่ผู้เรียนควรสามารถใช้ภาษานั้นในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมใน สถานการณ์ต่าง ๆ

Finocchiaro (1982) ได้ให้ความหมายของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารไว้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ รวมถึงสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในบริบทต่าง ๆ ของสังคม โดยการสอนจะมุ่งพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และเป็นการใช้ภาษาที่ได้รับการยอมรับในสังคมนั้น ๆ

รูปทอง กว้างสวัสดิ์ (2549) กล่าวว่า เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาที่เรียนไปใช้ในการสื่อสารได้ โดยทฤษฎีดังกล่าวให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางภาษา ทักษะทางภาษา และความสามารถในการสื่อสาร เพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Guato Guamán (2022) กล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวการสื่อสารเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความหมายและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการสื่อสารในชีวิตจริง ขณะที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แนวทางดังกล่าวมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อสารผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้ภาษาที่เชื่อมโยงกับบริบทจริงทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

Kurniawan & Sumani (2022) กล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวการสื่อสารเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์จริงและมีส่วนร่วมในการสื่อสารอย่างมีความหมาย ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

Abdisalimovich (2023) กล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวการสื่อสารเป็นแนวทางการสอนภาษาที่มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์เป็นทั้งกระบวนการและเป้าหมายของการเรียนรู้ภาษา โดยผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางภาษาผ่านการสื่อสารกับเพื่อนและผู้สอน การศึกษาข้อความที่ใช้ในสถานการณ์จริง (Authentic Texts) ตลอดจนการนำภาษาเป้าหมายไปใช้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Inamov & Holmatova (2025) กล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร เป็นวิธีการสอนภาษาที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอย่างมีความหมายในบริบทที่หลากหลาย ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเรียนรู้กฎไวยากรณ์เท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่มีภาระงาน และการบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน

จากการศึกษาความหมายของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร คือ แนวทางการสอนภาษาที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน โดยเน้นการใช้ภาษาอย่างมีความหมายในสถานการณ์และบริบทที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิด และฝึกใช้ภาษาผ่านกิจกรรมการสื่อสารที่หลากหลาย ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเรียนรู้โครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์เท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการนำความรู้และทักษะทางภาษาไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.2 ความสำคัญของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร

Littlewood (1981) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารไว้ว่า การที่ผู้เรียนตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความตั้งใจและความพยายามในการฝึกฝนภาษา โดยการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวสามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูด ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ Salam & Luksfinanto (2024) ที่ระบุว่า การสอนภาษาตามแนวการสื่อสารส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และใช้ภาษาอย่างมีความหมายในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาในขณะเดียวกัน Datugan (2024) ยังกล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทางภาษาอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมที่เน้นการสื่อสาร ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ Zhou et al. (2024) กล่าวเสริมอีกว่า แนวทางการสอนดังกล่าวยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในสังคมโลกยุคปัจจุบัน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบุคคลที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน

จากการศึกษาความสำคัญของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร สรุปได้ว่าการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารช่วยส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนผ่านการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และฝึกใช้ภาษาอย่างมีความหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ และสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

2.3 องค์ประกอบของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร

นักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารไว้ ดังนี้

จากการศึกษาของ Widdowson (1978) และ Hedge (2000) สามารถสรุปองค์ประกอบของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารได้ว่า

1) ความสามารถด้านไวยากรณ์ (Grammatical Competence) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับระบบภาษา ได้แก่ โครงสร้างคำ หน้าที่ของคำ โครงสร้างประโยค ระบบเสียง คำศัพท์และความหมาย เพื่อใช้สร้างประโยคและข้อความที่ถูกต้องและเข้าใจได้

2) ความสามารถด้านสังคมภาษา (Sociolinguistic Competence) หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม กาลเทศะและสถานการณ์ รวมถึงการเลือกใช้ถ้อยคำให้สอดคล้องกับผู้ฟังและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อสาร

3) ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย (Discourse Competence) คือ ความสามารถในการเรียบเรียงและเชื่อมโยงประโยคหรือข้อความให้มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกัน และสามารถสื่อความหมายได้อย่างสมบูรณ์เป็นเรื่องราวที่เข้าใจได้

4) ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic Competence) คือ ความสามารถในการใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาและทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ผู้เรียนมีข้อจำกัดทางภาษา รวมถึงการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบท

5) ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างต่อเนื่อง ราบรื่น เป็นธรรมชาติ สามารถเชื่อมโยงหน่วยภาษาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วโดยไม่หยุดชะงักบ่อย และสามารถสื่อสารได้ทันต่อสถานการณ์จริง

จากการศึกษาองค์ประกอบของการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร (CLT) มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถทางการสื่อสารของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมทั้งด้านความรู้ทางภาษา การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม ความสามารถในการเชื่อมโยงข้อความ ความสามารถในการใช้กลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาทางการสื่อสาร และความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และเหมาะสมในสถานการณ์จริง

นอกจากนี้ Richards & Rodgers (1995) กล่าวถึงบทบาทต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1) บทบาทของครู (Teacher Roles) คือ การเป็นผู้ดำเนินการ เตรียมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำหรือแนะแนว (Guide) ในขั้นตอนและกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ครูยังมีบทบาทเป็นผู้วิจัยและผู้เรียน (Researcher, Learner) เพื่อศึกษาพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และนำผลที่ได้มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้

เหมาะสมกับผู้เรียน ในบางกรณี ครูอาจทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) หรือผู้จัดการกระบวนการกลุ่ม (Group Process Manager) เนื่องจากการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นบทบาทสำคัญของครูจึงอยู่ที่การจัดกิจกรรม การกระตุ้น และการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ELT Corner (2025) ยังกล่าวว่าในการสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร (CLT) ครูมีบทบาทสำคัญหลายประการ ดังนี้

- ผู้จัดการกิจกรรม (Organizer) คือ การออกแบบกิจกรรมทางการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้ในรูปแบบคู่หรือกลุ่ม
- ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาในการสื่อสารและให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น
- ผู้มีส่วนร่วม (Participant) คือ การเข้าร่วมกิจกรรมในบางครั้งเพื่อเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติ
- ผู้สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Observer and Feedback Provider) คือ การสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาของผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2) บทบาทของผู้เรียน (Learner Role) ในส่วนของผู้เรียนจะทำหน้าที่ ผู้ปรึกษา (Negotiator) ในการจัดการเรียนการสอนครูจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นความมุ่งหวังว่าผู้เรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3) บทบาทของสื่อการเรียนการสอน (Instructional Material Role) การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อที่เป็นสื่อกลางในการที่จะให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรืออาจหมายถึงการเรียนแบบร่วมมือเพื่อฝึกใช้ภาษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ

3.1 เนื้อหา (Text) การที่ผู้สอนออกแบบเอกสารการสอน หรือหนังสือเรียนซึ่งการออกแบบนี้จะไม่เหมือนกับการสอนที่เน้นโครงสร้างไวยากรณ์ที่อาจมีแบบฝึกหัดมาให้ แต่การออกแบบนี้จะมีส่วนต่าง ๆ ของกิจกรรมการสอนที่จะเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสาร เช่น การทำกิจกรรมคู่หรือกลุ่ม

3.2 งานหรือกิจกรรม (Task) กิจกรรมต่าง ๆ หรือสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำ กิจกรรมนี้อาจรวมถึง การเล่นเกม การจับคู่ฝึกสนทนา การแสดงละคร กิจกรรม Art Gallery การแสดงบทบาทสมมติ (Role-play) การเล่าเรื่องราว (Storytelling) การบรรยายภาพที่เมื่อผู้เรียนได้ทำกิจกรรมนั้น ๆ แล้วจะได้ฝึกทักษะการสื่อสาร

3.3 สื่อที่เป็นของจริง (Realia) การสอนนี้ในบางหัวข้ออาจมีการใช้สื่อจริง (Authentic Material) จะเน้นไปที่สื่อที่สามารถหาได้ง่าย จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงบรรยากาศที่สมจริง เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งของต่าง ๆ

จากการศึกษาบทบาทต่าง ๆ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนประกอบด้วยบทบาทสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ บทบาทของครู บทบาทของผู้เรียน และบทบาทของสื่อการเรียนการสอน โดยครูมีหน้าที่ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก และช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ ส่วนผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมมือกับเพื่อนในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ขณะที่สื่อการเรียนการสอน เช่น เอกสารประกอบการเรียนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารได้อย่างดี

2.4 ลักษณะสำคัญของวิธีการสอนภาษาตามแนวการสอน

(Brown, 2006; ELT Corner, 2025; Flores et al., 2026) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ ดังนี้

- 1) เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นไปที่ความสามารถทางการสื่อสาร (Communicative Competence) ในทุกองค์ประกอบ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความสามารถทางไวยากรณ์หรือความรู้ทางภาษาเท่านั้น แต่เน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบททางสังคม
- 2) เทคนิคการสอนภาษาได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในเชิงปฏิบัติ (Pragmatic Use) และใช้ภาษาอย่างมีความหมายในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยไม่ได้มุ่งเน้นรูปแบบโครงสร้างภาษาเป็นหลัก แต่เน้นองค์ประกอบของภาษาที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้
- 3) แนวการสอนนี้ให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างความคล่องแคล่ว (Fluency) และความถูกต้อง (Accuracy) โดยถือว่าทั้งสององค์ประกอบเป็นสิ่งที่ส่งเสริมกัน อย่างไรก็ตาม ในบางสถานการณ์ การเน้นความคล่องแคล่วในการสื่อสารอาจมีความสำคัญมากกว่าความถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการใช้ภาษาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ
- 4) การเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นผ่านการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ไม่ได้เตรียมล่วงหน้า (Unrehearsed Contexts) โดยผู้เรียนต้องใช้ภาษาในการสื่อสารทั้งในด้านการรับสาร (Receptive Skills) และการผลิตภาษา (Productive Skills) ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) การเรียนรู้เป็นแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centeredness) โดยผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ขณะที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) และสนับสนุนการเรียนรู้

6) การเรียนรู้ภาษาเน้นการปฏิสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำงานเป็นคู่ (Pair Work) การทำงานกลุ่ม (Group Work) และการแสดงบทบาทสมมติ (Role-Play) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความหมายและการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

7) สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความสมจริง (authenticity) โดยสะท้อนสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น การซื้อของ การเดินทาง หรือการสนทนาในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้จริงนอกห้องเรียน

8) แนวการสอนนี้สนับสนุนการบูรณาการทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างเชื่อมโยงกัน เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

จากการศึกษาลักษณะสำคัญในการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษา (CLT) ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษา เป็นแนวการสอนภาษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถทางการสื่อสารของผู้เรียนเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงมากกว่าการเรียนรู้เพียงโครงสร้างทางไวยากรณ์ อีกทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ การใช้กิจกรรมที่มีความหมาย ความเป็นจริงของภาษา รวมถึงการบูรณาการทักษะทางภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามบริบททางสังคม

2.5 ขั้นตอนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษา

Byrne (1990) และสุมิตรา อังวัฒนกุล (2540) กล่าวถึงขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1) ขั้นเสนอเนื้อหา (Presentation/Introducing New Language Item) ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและวิธีการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมตามบริบทการสื่อสาร ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์หรือบริบทที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง รูปภาพ วิดีโอ ข่าว หรือสื่อเทคโนโลยีอื่น ๆ โดยสอดแทรกคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ต้องการสอน รวมทั้งเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ จากนั้นผู้สอนตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถามหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น (Elicitation) หากผู้เรียนยังไม่เข้าใจ ผู้สอนอาจอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายและการใช้ภาษา

2) ขั้นการฝึก (Practice/Controlled Practice) ขั้นตอนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาเป้าหมายที่ได้เรียนรู้จากขั้นนำเสนอ โดยอาจฝึกเป็นรายบุคคล จับคู่ หรือทำงานเป็นกลุ่ม ภายใต้การดูแลและการชี้แนะของผู้สอน กิจกรรมในขั้นนี้มุ่งเน้นความถูกต้องของการใช้ภาษา ทั้งด้านคำศัพท์ โครงสร้างประโยค และการออกเสียง เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความมั่นใจก่อนนำภาษาไปใช้จริง

3) ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production/Free Practice) ขั้นตอนนี้มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ทางภาษาที่ได้รับไปใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ผู้สอนมีบทบาทใน

การจัดกิจกรรม อธิบายวิธีดำเนินงาน และให้คำแนะนำเบื้องต้น จากนั้นผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การทำงานกลุ่ม หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถใช้ทั้งภาษาเป้าหมายที่ได้เรียนรู้และภาษาอื่น ๆ ที่ตนมีความรู้เดิม เพื่อสื่อสารและถ่ายทอดความหมายได้อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ภาษาในบริบทจริง

นอกจากนี้ ฉัฐญา ละม้ายแข (2566) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนภาษาตาม แนวการสื่อสารไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) ขั้นเสนอเนื้อหา (Presentation) ผู้สอนนำเสนอบริบทหรือสถานการณ์ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น รูปภาพ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวีดิทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลทางภาษาและ เข้าใจความหมายของเนื้อหา จากนั้นผู้สอนตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถามและ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม
- 2) ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเป้าหมายภายใต้การควบคุมและ การชี้แนะของผู้สอน โดยเริ่มจากการฟังแบบอย่างทางภาษาจากครูผู้สอนหรือสื่อเสียง แล้วจึงฝึกออก เสียงและใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งรายบุคคลและทั้งชั้นเรียน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูล ย้อนกลับเพื่อช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง
- 3) การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ ทางภาษาที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการสื่อสารอย่างอิสระผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถ ประยุกต์ใช้คำศัพท์ โครงสร้างภาษา และประสบการณ์ทางภาษาที่มีอยู่เดิมในการสื่อสารและทำ กิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งช่วยส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะเดียวกัน มณัญญา มานะรัชศักดิ์ (2565) และ Karshi SU & Turayeva (2024) และได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสื่อสารที่มีความสอดคล้องกัน โดยสามารถ สรุปได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การตั้งจุดประสงค์ (Setting Objectives) ผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่ง พัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน โดยระบุทักษะทางภาษา เนื้อหา และสถานการณ์การ สื่อสารที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้
- 2) การนำเสนอเนื้อหา (Presentation) ผู้สอนนำเสนอภาษาเป้าหมาย คำศัพท์ หรือ โครงสร้างภาษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์การสื่อสาร โดยใช้สื่อและบริบทที่มีความหมาย เพื่อให้ ผู้เรียนเข้าใจความหมาย รูปแบบ และวิธีการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม
- 3) การฝึก (Practice) ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาเป้าหมายผ่านกิจกรรมที่มีการควบคุม เช่น การฝึกออกเสียง การฝึกใช้คำศัพท์และโครงสร้างประโยค การถาม-ตอบ หรือการฝึกสนทนา

เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยผู้สอนให้คำแนะนำและข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง

4) การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production/Free Practice หรือ Transfer) ผู้เรียนนำความรู้ทางภาษาที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการสื่อสารอย่างอิสระผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Role-play) กิจกรรมการเติมข้อมูลที่หายไปในช่วงว่าง (Information-gap Activities) การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมุ่งเน้นการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์จริงและพัฒนาความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และการนำเสนอภาษาในบริบทที่มีความหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและรูปแบบการใช้ภาษา จากนั้นผู้เรียนจะได้รับการฝึกใช้ภาษาเป้าหมายผ่านกิจกรรมที่มีการควบคุม เพื่อสร้างความถูกต้องและความมั่นใจในการใช้ภาษา ก่อนนำความรู้ทางภาษาไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารอย่างอิสระผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย และกิจกรรมแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง และพัฒนาความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร

ELT Corner (2025) และ Pangeran (2025) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร กิจกรรมควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ที่มีความหมายและใกล้เคียงกับชีวิตจริง โดยกิจกรรมที่นิยมใช้มีดังนี้

1) การแสดงบทบาทสมมติ (Role-play Activities) ผู้เรียนสวมบทบาทและฝึกสื่อสารในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น การสั่งอาหารในร้านอาหาร การซื้อตั๋ว การถามเส้นทาง หรือการสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วและความมั่นใจในการใช้ภาษา

2) กิจกรรมการเติมข้อมูลที่หายไปในช่วงว่าง (Information-gap Activities) ผู้เรียนแต่ละคนได้รับข้อมูลที่แตกต่างกัน และต้องสื่อสารหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ กิจกรรมลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย

3) การทำงานเป็นคู่และการทำงานเป็นกลุ่ม (Pair Work and Group Work) ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมหรือภาระงานผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย และการทำงานร่วมกัน ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการใช้ภาษาและส่งเสริมทักษะการสื่อสาร

4) การสัมภาษณ์และการสำรวจความคิดเห็น (Interviews and Surveys) ผู้เรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์ ความสนใจ หรือความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น

ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

5) การเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task-Based Learning) ผู้เรียนใช้ภาษาเป้าหมายในการปฏิบัติภาระงานที่มีความหมาย เช่น การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ การออกแบบโปสเตอร์ หรือการนำเสนอผลงาน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาไปพร้อมกับการปฏิบัติงานจริง

6) เกมทางภาษา (Language Games) ผู้เรียนเรียนรู้และฝึกใช้ภาษาผ่านเกมที่ส่งเสริมการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษา

จากการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสื่อสารมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในบริบทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง โดยกิจกรรมที่นิยมใช้ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การเติมข้อมูลที่หายไปในช่วงว่าง การสัมภาษณ์ การสำรวจความคิดเห็น การทำงานเป็นคู่และกลุ่ม การเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน เกมทางภาษา และกิจกรรมการแก้ปัญหา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ พัฒนาความคล่องแคล่ว ความมั่นใจ และความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ตลอดจนกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการนำภาษาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการสื่อสาร

3.1 ความหมายของทักษะการสื่อสาร

Scott (1981) ได้ให้ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ว่า เป็นรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้พูดและผู้ฟังมีปฏิริยาโต้ตอบกับสิ่งที่ได้ยิน ซึ่งผู้ที่สนทนาด้วยนั้นจะต้องสามารถตีความจากสิ่งที่ได้ฟัง และจะไม่สามารถทราบรูปแบบภาษา และความหมายล่วงหน้าได้ รวมถึงการโต้ตอบด้วยภาษาที่ทำให้เกิดประโยชน์และสะท้อนถึงการมีปฏิสัมพันธ์

Glenn (1981) ได้ให้ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ข้อมูลหรือสารนั้นถูกเปลี่ยนแปลง หรือสื่อสารระหว่างผู้ส่ง และผู้รับผ่านการพูด กล่าวคือ การสื่อสารด้วยวาจาเป็นวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการใช้คำพูดในการสื่อความหมาย

Rahman (2010) ได้ให้ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ว่า เป็นทักษะเกี่ยวกับวาทศิลป์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ รวมถึงต้องอาศัยความเข้าใจว่าพูดอะไร และจะพูดอย่างไร ซึ่งต่างจากการพูดสนทนาทั่วไปซึ่งจะเป็นบรรยากาศที่เป็นทางการกว่าและจะไม่ได้เกิดอย่างเป็นธรรมชาติมากนัก สิ่งที่ต้องเรียนรู้คือการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอตนเองในฐานะผู้พูด วิธีการพูดให้เหมาะสมในสถานการณ์ที่หลากหลาย

พรสวรรค์ สิปโป (2550) ได้ให้ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ว่า เป็นการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งต่างฝ่ายต่างมีจุดประสงค์ที่ต้องการจะสื่อสารในสิ่งที่ตนต้องการ รวมถึงจะต้องตีความสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายได้ฟัง ทั้งนี้การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้นั้นต้องพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ หลีกเลี่ยงการทำให้ผู้ฟังสับสน หรือพูดผิดโครงสร้าง หรือออกเสียงผิด ทั้งนี้จะต้องใช้คำพูดให้เหมาะสมกับกาลเทศะอีกด้วย

จากการศึกษาความหมายทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการที่บุคคลตั้งแต่สองคนหรือมากกว่านั้น มีสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อสาร และจะใช้การพูดเป็นการสื่อความหมาย และบุคคลจะต้องมีปฏิริยาตอบโต้กันกับสิ่งที่ได้ยิน

3.2 องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร

อรุณา บำรุงกิจ (2558) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร ไว้ว่า

1) ผู้ส่งสาร (Sender) คือ บุคคลที่เป็นผู้ริเริ่มในการสร้างสาร และส่งไปยังผู้รับ โดยใช้เครื่องมือคือ ภาษา ซึ่งทำได้หลายวิธี คือพูด เขียน หรือสัญลักษณ์หรือท่าทาง ผู้ส่งสารต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการส่งสารให้ละเอียดก่อนที่จะถ่ายทอดออกไป เพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์ที่สุดจนไปถึงผู้รับสาร ผู้ส่งสารจะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้ที่มีเจตนาแน่วแน่จะทำให้ผู้อื่นรับรู้ความประสงค์ของตน
- 1.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสื่อสารเพียงพอ
- 1.3 เป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ
- 1.4 เป็นผู้ที่มีความเข้าใจความสามารถและความพร้อมของผู้รับสาร
- 1.5 เป็นผู้ที่ใช้จักใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการนำเสนอสาร

2) สาร (Message) คือ เรื่องราวที่มีความหมายและเป็นเรื่องราวที่ผู้ส่งสารนั้นอยากถ่ายทอดให้กับผู้รับสาร สารนั้นจะต้องอาศัยลักษณะทางภาษาที่เข้าใจร่วมกัน เพื่อที่จะได้แปลความหมายได้ตรงกัน ถ้าทั้งผู้รับสารต่างไม่เข้าใจสารจากผู้ส่ง ก็จะทำให้การสื่อสารไม่ประสบความสำเร็จ

3) สื่อหรือช่องทาง (Media or Channel) คือ องค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสาร ผู้ส่งสารต้องอาศัยสื่อเป็นตัวกลางในการนำสารไปยังผู้รับ

4) ผู้รับสาร (Receiver) คือ คนที่ผู้ส่งสารต้องการจะบอกเล่าเรื่องราว ถ้าผู้รับสาร รับสารที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถูกต้อง ก็จะทำให้ผู้รับแสดงปฏิริยาตอบสนองได้ตรงตามเป้าหมายของผู้ส่งสาร

5) ปฏิริยาตอบสนองหรือปฏิริยาตอบกลับ (Feedback) คือ ปฏิริยาที่ผู้รับสารแสดงออกหลังจากได้รับสาร หากมีการตอบสนองตรงกับจุดประสงค์ของสาร นั่นคือการส่งสารประสบความสำเร็จ แต่ถ้าตอบสนองไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ ก็แปลว่าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการส่งสาร

จากการศึกษาความหมายขององค์ประกอบของทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร จะมีองค์ประกอบหลักอยู่สามอย่าง อย่างแรกที่ชัดเจนเลย คือ ผู้พูด หรือผู้ส่งสาร ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างสาร และส่งไปยังผู้รับสาร อย่างที่สอง คือ สารหรือข้อความ ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการที่ผู้พูดต้องการถ่ายทอดไปยังผู้ฟัง และสุดท้าย คือ ผู้ฟัง หรือผู้รับสาร ผู้ที่รับสารที่ถูกถ่ายทอดมาจากผู้พูด

3.3 ขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสาร

Scott (1981) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสารไว้ ดังนี้

- 1) บอกวัตถุประสงค์ ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ให้กับผู้เรียนทราบ
- 2) นำเสนอ การนำเสนอเนื้อหาซึ่งจะต้องทำให้ผู้เรียนมองเห็นถึงลักษณะของภาษา ความหมายในการสื่อ หรือบริบทต่าง ๆ เช่น ผู้พูดเป็นใคร ต้องการจะสื่อสารอะไรต่อกัน
- 3) การฝึกและการถ่ายโอน ขั้นนี้จะต้องเกิดขึ้นหลังจากนำเสนอเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนอาจให้ฝึกพูดซึ่งอาจจะเป็นให้จับคู่ หรือทำเป็นกลุ่มก็ได้ และในขั้นนี้ผู้สอนจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน

Johnson (1981) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสารภาษาภาษาอังกฤษไว้ ดังนี้
ขั้นที่ 1 ขั้นบอกวัตถุประสงค์ (Setting Objective) ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งอาจเป็นวัตถุประสงค์ปลายทาง หรือจุดประสงค์นำทางในการสอนเพื่อการสื่อสาร และต้องเน้นการสื่อความหมายทางภาษาที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการสอน (Presentation) ผู้สอนควรจะสอนผู้เรียนให้เข้าใจในความหมายของบทเรียนนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง โดยการทำให้เห็นและเข้าใจถึงบริบท ซึ่งแนวการสอนนี้จะมีลักษณะเฉพาะตัว คือ สื่อให้เห็นการสื่อความหมายทางภาษา และในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเน้นไปที่ประโยคที่มีความเหมาะสมในการพูด เช่น ในสถานการณ์เช่นนี้ ควรจะพูดอย่างไรให้ถูกกาลเทศะ พูดอย่างไรให้ถูกเวลา หรือควรพูดอย่างไรให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกใช้ภาษา (Practice) ในขั้นนี้การสอนจะเน้นไปที่การฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์จริง โดยมีผู้สอนคอยดูแลและให้คำแนะนำ จากนั้นผู้สอนจะทำให้ผู้เรียนดูเป็นแบบอย่าง และให้ผู้เรียนได้ฝึกตาม หลังจากที่ถูกฝึกในลักษณะนี้แล้วจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงบริบทในการใช้ภาษาอย่างถ่องแท้ ว่าประโยคลักษณะนี้สามารถใช้กับสถานการณ์ใดได้บ้าง หรือใคร หรือที่ไหนได้บ้าง ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนในขั้นนี้ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนฝึกพูดโดยการจับคู่ หรือฝึกเป็นกลุ่ม หรือฝึกพูดตามคนเดียว และผู้สอนจะต้องเป็นผู้ในข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนหากมีข้อเสนอ

ขั้นที่ 4 ขั้นถ่ายโอนความรู้ (Transfer) ขั้นนี้เป็นการเลือกที่จะฝึกใช้ภาษา โดยที่ผู้สอนเป็นคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอาจเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล ซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้นำสิ่งที่เรียนมาแล้วมาใช้ รวมถึงความสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้ และผู้สอน

อาจสอนโดยการให้ทำกิจกรรม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ หรือการเล่นเกมหาภาษา เพื่อที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสในการใช้ภาษามากขึ้น

Byrne (1986) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสารไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอ (Presentation) ในขั้นนี้ผู้สอนจะป้อนเนื้อหาให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในเนื้อหา ซึ่งในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทมากและควรใช้เวลาให้คุ้มค่าให้มากที่สุด เนื้อหาที่จะสอนในขั้นนี้ควรจะเป็นบทสนทนาเป็นหลัก ซึ่งการจัดกิจกรรมสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

1) กิจกรรมที่มีโครงสร้างที่แน่นอน (Structured Activities) เป็นกิจกรรมที่มีการวางแผนขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ชัดเจน เนื้อหาจะสอนโครงสร้างไวยากรณ์ที่ผู้เรียนจะต้องพบเจอในบทเรียน

2) กิจกรรมที่มีโครงสร้างไม่แน่นอน (Unstructured Activities) เป็นกิจกรรมที่มีการวางแผนกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาที่สูงและจะช่วยพัฒนาทักษะในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี กิจกรรมรูปแบบนี้อาจมองว่าไม่ใช่การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แต่กิจกรรมนี้ใช้เวลาไม่นานและสามารถสอนเนื้อหาได้อย่างครบถ้วน

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติ (Practice) ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกพูดและนำความรู้จากที่ผู้สอนนำเสนอมาประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ ในขั้นนี้ครูจะเป็นเพียงผู้ควบคุมการฝึกเท่านั้น สื่อที่จะนำมาประกอบการฝึกมี 2 แบบคือ แบบฝึก (Drills) และเนื้อเรื่อง (Texts)

ขั้นที่ 3 ขั้นผลิตภาษา (Production) ในขั้นนี้จะให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยปราศจากการควบคุมจากผู้สอน ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการสอน เพื่อให้การสอนนั้นดำเนินต่อไป และควรให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วมากกว่าความถูกต้องตามหลักการทางภาษา กิจกรรมนี้อาจเป็นคู่หรือเดี่ยวก็ได้

สมิตรา อังวัฒนกุล (2540) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสารไว้ ดังนี้

1) ขั้นนำเสนอ (Presentation) ขั้นนี้มีความสำคัญมาก เป็นการป้อนภาษา (Language Input) ให้นักเรียน ผู้สอนได้นำเสนอความรู้ใหม่ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ทำความเข้าใจกับความหมายและรูปแบบการใช้ ไม่ส่าจะเป็นวิธีการออกเสียง ความหมาย และโครงสร้างประโยค

2) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นที่มุ่งเน้นไปถึงความหมาย อาจใช้การเล่นเกที่มีการควบคุมการใช้ภาษา เพื่อเป็นการฝึกความแม่นยำในรูปแบบภาษา และผู้เรียนจะต้องสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนไปใช้สื่อสารได้

3) ขั้นนำไปใช้ (Production) ขั้นนี้จะเป็นการฝึกภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง กล่าวคือ เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ที่ครูป้อนไว้ในขั้นนำเสนอ รวมกับการฝึกที่เน้นความหมายในขั้นปฏิบัติ มาฝึกประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยที่ผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ภาษาและเนื้อหาด้วยตนเองให้มาก รวมถึงผู้เรียนจะต้องคิดวาง

แผนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเอง เพราะฉะนั้นการจะออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนควรที่จะต้องน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ ในส่วนของการประเมินผลควรดูจากผลสะท้อนกลับของผู้สื่อสารว่ามีความเข้าใจเพียงใด

จากการศึกษาขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสารไว้ สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสอนทักษะการสื่อสารอาจประกอบไปด้วยสี่ขั้นตอนหลัก ๆ นั่นคือ การแจ้งวัตถุประสงค์ในการสอนแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติหรือทำให้เข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน จากนั้นเป็นการนำเสนอ เป็นขั้นที่ผู้สอนป้อนข้อมูลที่จำเป็นที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นถัด ๆ ไป ขั้นนี้เปรียบเสมือนการติดอาวุธให้กับผู้เรียนเพื่อที่จะนำไปใช้ในสนามจริง ต่อมาคือ การฝึกใช้ภาษา นำสิ่งที่ผู้สอนป้อนให้มาฝึกใช้เพื่อให้เกิดความชำนาญ และสุดท้ายคือการประยุกต์ใช้ ขั้นนี้ผู้เรียนจะนำความรู้ทั้งหมดที่ได้รับมาใช้ในการสนทนาจริง

3.4 กิจกรรมการสอนทักษะการสื่อสาร

กิจกรรมที่ผู้สอนใช้ในการสอนภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางการสื่อสารและเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน รวมถึงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Littlewood (1981) กล่าวถึงกิจกรรมการสอนทักษะการสื่อสาร ดังต่อไปนี้

1) กิจกรรมการสื่อสารตามหน้าที่ ของภาษา (Functional Communication Activities) เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล แก้ปัญหาและบรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1.1 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างจำกัด (Sharing Information with Restricted Cooperation) ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อค้นหาหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่อีกฝ่ายไม่ทราบ เช่น การเลือกรูปภาพ (Identifying Pictures) การจับคู่ (Discovering Identical Pairs) การหาลำดับภาพ (Discovering Sequences and Locations) การเติมข้อมูลที่ขาดหายไป (Discovering Missing Information) และการค้นหาความลับ (Discovering Secrets)

1.2 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลในวงกว้าง (Sharing Information with Unrestricted Cooperation) ผู้เรียนร่วมกันสื่อสารเพื่อถ่ายทอดข้อมูลหรือปฏิบัติงานให้สำเร็จ เช่น การอธิบายรูปภาพ (Communicating Patterns or Picture) การสร้างแบบจำลอง (Communicating Models) การค้นหาความแตกต่าง (Discovering Differences) และการบอกทิศทาง (Following Directions)

1.3 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประมวลผลข้อมูล (Sharing and Processing Information) ผู้เรียนแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมกันวิเคราะห์หรือแก้ปัญหา เช่น การเรียงลำดับเรื่องราว (Reconstructing Story-Sequences) และการรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา (Pooling Information to Solve a Problem)

1.4 กิจกรรมการหาข้อสรุปจากข้อมูล (Processing Information) ผู้เรียนใช้ข้อมูลที่ได้รับร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ และตัดสินใจเพื่อหาข้อสรุปหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา

2) กิจกรรมการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction Activities) เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบททางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารความหมายอย่างเป็นธรรมชาติ

2.1 ใช้ห้องเรียนเป็นบริบท (The Classroom as a Social Context) ผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เป็นบริบทสำหรับการใช้ภาษาจริง โดยส่งเสริมการใช้ภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน (Using the Foreign Language for Classroom Management) ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสอน (Using the Foreign Language as a Teaching Medium) การสนทนาและการอภิปราย (Conversation or Discussion Sessions) รวมทั้งการนำหัวข้อที่ใกล้ตัวผู้เรียนมาใช้ในการสร้างบทสนทนาและการแสดงบทบาทสมมติ (Basing Dialogues and Role-Plays on School Experience)

2.2 การใช้สถานการณ์จำลองและการแสดงบทบาทสมมติ (Simulation and Role Play) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 บทบาทสมมติที่กำหนดโดยใช้คำใบ้ (Role-Playing Controlled through Cued Dialogues) ผู้เรียนแสดงบทบาทตามคำใบ้ที่กำหนดไว้ในบัตรบทบาท โดยใช้ข้อมูลที่สอดคล้องกันในการสร้างบทสนทนา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเตรียมคำตอบและฝึกการสื่อสารได้ง่ายขึ้น

2.2.2 บทบาทสมมติแบบมีคำใบ้และข้อมูล (Role-Playing Controlled through Cues and Information) ผู้เรียนได้รับคำใบ้และข้อมูลที่แตกต่างกัน แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างบทสนทนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสามารถสื่อสารความหมายได้อย่างถูกต้อง

2.2.3 บทบาทสมมติผ่านสถานการณ์และเป้าหมาย (Role-Playing Controlled through Situation and Goals) ผู้เรียนได้รับสถานการณ์และเป้าหมายในการสื่อสาร จากนั้นสร้างบทสนทนาและแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

2.2.4 บทบาทสมมติในรูปแบบการโต้แย้งและการอภิปราย (Debate and Discussion) ผู้เรียนสวมบทบาทในการอภิปรายหรือโต้แย้งประเด็นต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลและความคิดเห็นของตนเองในการแลกเปลี่ยนมุมมองกับผู้อื่น

2.2.5 สถานการณ์จำลอง (Simulation) กิจกรรมสถานการณ์จำลองขนาดใหญ่ (Large-Scale Simulation Activities) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่จำลองขึ้นให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เพื่อฝึกการสื่อสาร การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในบริบทต่าง ๆ

2.2.6 การแสดงสด (Improvisation) ผู้เรียนแสดงบทบาทจากสถานการณ์ที่กำหนดโดยไม่ได้เตรียมบทพูดล่วงหน้า ทำให้ได้ใช้จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ

จากการศึกษาแนวคิดของ Littlewood (1981) สรุปได้ว่า กิจกรรมการสอนทักษะการสื่อสารควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแก้ปัญหา การอภิปราย และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบทจริง ทั้งนี้ กิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลองและการแสดงบทบาทสมมติ (Simulation and Role Play) ถือเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง มีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ภาษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนในการวิจัยครั้งนี้

3.5 การวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสาร

ละเอียด จุฑานันท์ (2543) ได้อธิบายเกี่ยวกับการทดสอบทักษะการพูดไว้ ดังนี้

1) การพูดที่มีการควบคุม ทำการทดสอบได้โดย

1.1 การให้คำชี้แนะ ที่เป็นรูปธรรม หรือสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ ให้ผู้เรียนใช้รูปภาพเป็นสื่อในการประกอบการพูด

1.2 การให้ตัวชี้แนะ ที่เป็นคำพูด เป็นคำแนะนำหรือนำทางในการทดสอบซึ่งอาจใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่เรียนของผู้เรียน

2) การพูดอย่างอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง ทำการทดสอบได้โดย

2.1 ผู้สอนเตรียมภาพชุดให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนดูภาพชุด จากนั้นให้บรรยายถึงลักษณะหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในภาพชุดนั้น

2.2 อาจมีการกำหนดหัวข้อให้ผู้เรียนเพื่อใช้ในการพูด และควรจะให้ผู้เรียนพูดหลาย ๆ หัวข้อ เนื่องจากอาจจะคุ้นชินกับบางอัน

2.3 ให้ผู้เรียนดูภาพวัตถุที่กำหนดให้ จากนั้นบรรยายถึงลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุนั้น

2.4 การสนทนาและสัมภาษณ์ วิธีการทดสอบนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการทดสอบการพูด เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาตามหน้าที่ หรือความสามารถในการ

ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะเป็นแบบทดสอบที่สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้ทดสอบได้แสดงความสามารถในการพูดออกมา

Haris (1990) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกเสียง (Pronunciation) ไวยากรณ์ (Grammar) คำศัพท์ (Vocabulary) ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) และความเข้าใจ (Comprehension)

1) การออกเสียง (Pronunciation) หมายถึง ความสามารถในการออกเสียงคำ เสียง และจังหวะภาษาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อสาร

2) ไวยากรณ์ (Grammar) หมายถึง ความสามารถในการใช้โครงสร้างภาษาและเรียบเรียงประโยคได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักภาษา

3) คำศัพท์ (Vocabulary) หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้คำศัพท์และสำนวนทางภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของการสื่อสาร

4) ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการพูดสื่อสารได้อย่างต่อเนื่อง เป็นธรรมชาติและไม่ติดขัดจนส่งผลต่อความเข้าใจของผู้ฟัง

5) ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและถ่ายทอดสารได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการตอบสนองต่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

Spratt (2005) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบบภาพรวม (Holistic Rubrics) โดยแบ่งระดับความสามารถในการพูดออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1 ถึงระดับ 5 เพื่อใช้ประเมินความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนโดยพิจารณาจากคุณภาพการพูดโดยรวม

ระดับ 5 (ดีเยี่ยม) หมายถึง ผู้เรียนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ดีมาก มีข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อย

ระดับ 4 (ดี) หมายถึง ผู้เรียนสามารถพูดสื่อสารได้ดี แม้จะมีข้อผิดพลาดบ้างแต่ยังสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

ระดับ 3 (พอใช้) หมายถึง ผู้เรียนมีข้อผิดพลาดในการพูดจนส่งผลให้การสื่อสารขาดความชัดเจนในบางส่วน

ระดับ 2 (ปรับปรุง) หมายถึง ผู้เรียนมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและสามารถพูดได้เพียงในระดับจำกัด

ส่วนระดับ 1 (ไม่ผ่าน) หมายถึง ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เกณฑ์การประเมินดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสามารถประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและสะท้อนสมรรถนะการใช้ภาษาในภาพรวม

จากแนวคิดของ Daniastuti (2018) สามารถสรุปองค์ประกอบที่ใช้ประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้ 5 ด้าน ดังนี้

1) คำศัพท์ (Vocabulary) ความสามารถในการใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเพียงพอในการถ่ายทอดความคิดหรือความต้องการ หากผู้เรียนมีคลังคำศัพท์จำกัด อาจส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารและการสนทนา

2) การออกเสียง (Pronunciation) ความสามารถในการออกเสียงคำ น้ำเสียง และจังหวะการพูดได้อย่างถูกต้องตามภาษาเป้าหมาย ทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจสารที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน

3) ความพยายาม (Effort) ระดับความตั้งใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะการพูด ซึ่งสะท้อนผ่านพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น การฝึกซ้อม และการแสดงความกระตือรือร้นในการเรียน

4) ความคล่องแคล่ว (Fluency) ความสามารถในการพูดอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงความคิดได้อย่างเป็นลำดับ และสื่อสารได้อย่างราบรื่นโดยไม่หยุดชะงักมากเกินไป

5) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความสามารถในการสร้างสรรค์แนวคิดหรือวิธีการสื่อสารที่แปลกใหม่ เหมาะสม และน่าสนใจ ซึ่งมีความสำคัญโดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ และการจำลองสถานการณ์ เพราะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและมีแรงจูงใจในการใช้ภาษา

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสาร สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสารควรมุ่งวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยพิจารณาทั้งความถูกต้องและประสิทธิภาพในการสื่อสาร ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การออกเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา และความเข้าใจ อีกทั้งควรใช้เกณฑ์การประเมินที่มีความชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อสะท้อนความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การออกเสียง (Pronunciation) ไวยากรณ์ (Grammar) คำศัพท์ (Vocabulary) ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) และความเข้าใจ (Comprehension) มาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 แบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Speaking Rubric) ดังนี้

องค์ประกอบในการประเมิน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. การออกเสียง (Pronunciation)	ออกเสียงถูกต้อง ชัดเจน สื่อสารได้รวดเร็ว	ออกเสียงถูกต้องเป็นส่วนใหญ มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยที่อาจ ทำให้สับสน	ออกเสียงผิดเป็นส่วนใหญ่ ฟังไม่ชัด อาจต้องถามซ้ำ	ออกเสียงไม่ถูกต้อง ฟังไม่เข้าใจ
2. ไวยากรณ์ (Grammar)	ใช้ประโยคได้ถูกต้องและ สื่อสารได้	ใช้ประโยคผิดบางส่วน ทำให้สื่อสารไม่ชัดเจน	ใช้ประโยคผิดเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เข้าใจยาก	ใช้ประโยคผิดทั้งหมด ไม่สามารถสื่อสารได้
3. คำศัพท์ (Vocabulary)	ใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องและ เหมาะสมกับสถานการณ์ และสื่อสารได้ดี	ใช้คำศัพท์ได้บ้าง แต่ไม่ เพียงพอ หรือมีข้อผิดพลาด ทำให้สื่อสารไม่ชัดเจน	ใช้คำศัพท์ผิดบ่อย รู้คำศัพท์น้อย ทำให้สื่อสาร ได้ไม่ค่อยเข้าใจ	ไม่รู้คำศัพท์และไม่ สามารถสื่อสารได้
4. ความคล่องแคล่ว (Fluency)	พูดได้คล่องแคล่วต่อเนื่อง	พูดได้ แต่ไม่คล่อง มีการ หยุดคิดบ้าง	พูดติดขัดบ่อย หยุดนาน ระหว่างพูด	พูดไม่ต่อเนื่อง ไม่สามารถสื่อสารได้
5. ความเข้าใจ (Comprehension)	พูดได้เข้าใจและสื่อ ความหมายได้ครบถ้วน อาจมีการพูดซ้ำเล็กน้อย	พูดได้เข้าใจเป็นส่วนใหญ่ แต่ซ้ำ หรือมีการพูดซ้ำบ้าง	พูดไม่ค่อยเข้าใจ ต้องใช้เวลามาก หรือพูดซ้ำบ่อย	ไม่สามารถสื่อสาร ความหมายได้เลย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ ดังนี้

Ladousse (1987) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติไว้ว่า จะเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นด้านการสื่อสารที่ผู้เรียนจะต้องแสดงไปตามบทบาทที่ได้รับ หรืออาจมีการสลับเปลี่ยนบทบาทได้ด้วย เมื่อผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมติแล้วจะได้รับประสบการณ์จากการสวมบทบาทที่มีความใกล้เคียงกับชีวิตจริง การนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้นั้น ผู้สอนจะต้องเตรียมสถานการณ์จากเรื่องที่ง่ายหรือใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด ไปถึงเรื่องที่อาจไกลจากตัวนักเรียน โดยผู้ที่ผู้สอนเป็นคนกำหนดสถานการณ์และบทบาทในการแสดง ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมตินั้นจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการฝึกภาษาและแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนนั้นสร้างสถานการณ์และบทบาทขึ้นมาที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริงและให้ผู้เรียนแสดงออกไปตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะต้องเป็น การให้ความรู้และการสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนนั้น ผู้สอนจะยึดจากการที่ผู้เรียนแสดงออกมาในด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่พบเจอได้

Rahayu (2015) ให้ความหมายว่า กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสวมบทบาทและสนทนาตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของตนเองผ่านการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียน

Daniastuti (2018) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นหนึ่งในเทคนิคการสื่อสารที่ช่วยพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาของผู้เรียน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ภายในชั้นเรียนและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนและเปิดโอกาสให้ครูและผู้เรียนได้แบ่งปันความรับผิดชอบต่อการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

ทิตนา แคมมณี (2567) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้เพื่อผลักดันให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงออกมาตามความรู้สึกที่ควรจะเป็นของผู้แสดง และนำเอาการแสดงออกต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้แสดงออกมา ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความคิด หรือพฤติกรรมต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการอภิปราย

จากการศึกษาความหมายของการแสดงบทบาทสมมติที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสวมบทบาทและแสดงพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดหรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ ความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของตนในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านบทบาทที่ได้รับ กิจกรรมดังกล่าวช่วยส่งเสริมการฝึกปฏิบัติทางภาษา พัฒนาทักษะการสื่อสาร ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา การคิดแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ประเภทของกิจกรรมบทบาทสมมติ

Littlewood (1981) ได้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ ดังนี้

- 1) บทบาทสมมติที่กำหนดโดยใช้คำใบ้ (Role-Playing Controlled through Cued Dialogues) จะมีคำใบ้ที่เขียนไว้ในบัตรที่เป็นบทบาทแต่ละอัน และทั้งบัตรทั้งสองใบจะต้องสอดคล้องกัน แต่อาจจำกัดความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนคาดเดาคำตอบของคู่สนทนาและเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า
- 2) บทบาทสมมติแบบมีคำใบ้และข้อมูล (Role-Playing Controlled through Cues and Information) คำใบ้จะถูกเขียนไว้ในบัตรที่เป็นบทบาทสองใบแยกกัน ใบหนึ่งจะมีคำใบ้ที่เฉพาะเจาะจงทั้งหมด อีกใบหนึ่งจะมีคำใบ้ หรือแนวทางที่บ่งบอกถึงข้อมูลที่ใช้สำหรับถามหรือพูด ซึ่งกิจกรรมนี้มีความจะมียืดหยุ่น แต่ผู้เรียนจะต้องสร้างบทสนทนาให้ถูกต้องเหมาะสมและสื่อความหมายได้ตามบริบท
- 3) บทบาทสมมติผ่านสถานการณ์และเป้าหมาย (Role-Playing Controlled through Situation and Goals) คำใบ้จะเขียนไว้ในบัตรที่เป็นบทบาททั้งสองใบ โดยทั้งสองใบจะระบุภาพรวมของสถานการณ์ทั้งหมด และเป้าหมายที่ต้องทำให้สำเร็จ ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีบทบาทในการสร้างบทสนทนาโดยใช้ข้อมูลที่กำหนดให้
- 4) บทบาทสมมติในรูปแบบการโต้แย้งและการอภิปราย (Debate and Discussion) สถานการณ์ในกิจกรรมนี้จะเกี่ยวข้องกับคือการโต้แย้งหรือการอภิปรายในประเด็นปัญหาจริงและจะต้องมั่นใจว่า ผู้เรียนมีความรู้เพียงพอต่อประเด็นปัญหานี้และความสนใจหรือความคิดเห็นที่อาจต้องอภิปรายให้เข้าใจร่วมกัน ในตอนท้ายของกิจกรรมอาจมีการตัดสินใจให้เห็นเป็นรูปธรรม หรือมีการลงคะแนนโหวตในประเด็นนั้น
- 5) กิจกรรมสถานการณ์จำลองขนาดใหญ่ (Large-Scale Simulation Activities) เป็นกิจกรรมบทบาทสมมติแบบขยาย ซึ่งมักใช้ในสาขาอื่น ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ การสำรวจทรัพยากร กิจกรรมนี้ต้องใช้เวลาและมีความซับซ้อนมาก จึงอาจใช้เวลานาน ในบางประเภทอาจมีการใช้เกม

เพื่อจำลองรางวัล และมีใช้บทลงโทษเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ หรือบทสนทนาในชีวิตจริง

6) การแสดงที่ไม่ได้เตรียมมาก่อน (Improvisation) ในกิจกรรมบทบาทสมมติประเภทนี้จะควบคุมได้น้อยที่สุด แต่ผู้เรียนจะได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด โดยจะได้รับเพียงสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยไม่มีจุดประสงค์ทางการสื่อสารที่เฉพาะเจาะจง นักเรียนจะต้องใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เพื่ออธิบายสถานการณ์นั้นเป็นภาษาที่ผู้เรียนกำลังเรียน

(Fadilah, 2016; Krebt 2017; Li, 2024) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมบทบาทสมมติตามระดับการกำหนดบทสนทนาออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) บทบาทสมมติแบบมีบท (Scripted or Fully Scripted Role-Play) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับบทสนทนาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยเนื้อหาอาจมาจากหนังสือเรียน บทอ่าน หรือสถานการณ์ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ ผู้เรียนมีหน้าที่ทำความเข้าใจ ฝึกฝน และแสดงบทบาทตามบทสนทนาที่กำหนด กิจกรรมประเภทนี้มุ่งเน้นการเรียนรู้โครงสร้างภาษา คำศัพท์ และการออกเสียงผ่านการจดจำและการฝึกซ้ำ จึงเหมาะสำหรับผู้เรียนระดับเริ่มต้นที่ยังมีประสบการณ์การใช้ภาษาอังกฤษไม่มาก

2) บทบาทสมมติแบบกำหนดบทให้ครึ่งหนึ่ง (Semi-scripted Role-play) เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเตรียมโครงสร้างบทสนทนาหรือสถานการณ์ไว้บางส่วน และเว้นช่องว่างให้ผู้เรียนเลือกคำศัพท์หรือสร้างประโยคเพิ่มเติมด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนรายละเอียดของบทสนทนาให้สอดคล้องกับบริบทและบทบาทที่ได้รับ กิจกรรมประเภทนี้ช่วยส่งเสริมการคิดและการใช้ภาษาอย่างยืดหยุ่นมากขึ้น เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาในระดับปานกลาง (Krebt 2017; Li, 2024)

3) บทบาทสมมติแบบไม่มีบท (Unscripted or Non-Scripted Role-Play) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับเพียงหัวข้อ คำสำคัญ ข้อมูล หรือสถานการณ์เบื้องต้น โดยไม่มีการกำหนดบทสนทนาไว้ล่วงหน้า ผู้เรียนต้องสร้างบทสนทนาและดำเนินการสื่อสารด้วยตนเองตามบทบาทที่ได้รับ กิจกรรมประเภทนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็น และประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติ จึงเหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาในระดับปานกลางถึงสูง

จากการศึกษาประเภทของกิจกรรมบทบาทสมมติที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่ากิจกรรมบทบาทสมมติสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบตามระดับการควบคุมและความเป็นอิสระในการใช้ภาษา ตั้งแต่บทบาทสมมติที่มีการกำหนดบทสนทนาหรือคำใบ้อย่างชัดเจน ไปจนถึงบทบาทสมมติที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างบทสนทนาและดำเนินการสื่อสารด้วยตนเองอย่างอิสระ นอกจากนี้ ยังสามารถพัฒนาไปสู่กิจกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การอภิปราย การโต้แย้ง หรือสถานการณ์จำลองขนาดใหญ่ ซึ่งล้วนมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในบริบทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ทั้งนี้ ผู้สอนควรเลือกประเภทของบทบาทสมมติให้สอดคล้องกับระดับความสามารถทางภาษา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และความพร้อมของผู้เรียน โดยผู้เรียนระดับเริ่มต้น

อาจเหมาะกับบทบาทสมมติแบบมีบทหรือมีคำใบ้ ขณะที่ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูงขึ้นสามารถใช้บทบาทสมมติแบบกึ่งกำหนดบทหรือแบบไม่มีบท เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่ว ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ

4.3 องค์ประกอบของกิจกรรมบทบาทสมมติ

Corey (1995) และสมาคมสร้างสรรค์ไทย (2548) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งสามารถสังเคราะห์ได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) สถานการณ์และเค้าโครงเรื่อง (Situation and Plot) เป็นการกำหนดเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ โดยควรมีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน และสอดคล้องกับประสบการณ์หรือชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทและสามารถมีส่วนร่วมในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

2) บทบาท (Roles) เป็นการกำหนดตัวละครหรือบทบาทที่ผู้เรียนต้องสวมบทบาทในการแสดง โดยผู้เรียนควรเข้าใจลักษณะ บุคลิกภาพ หน้าที่ ความต้องการ และสถานะของตัวละคร เพื่อให้สามารถแสดงออกและสื่อสารได้อย่างสมจริง

3) อุปกรณ์ประกอบฉาก (Props) เป็นสื่อหรือวัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเพิ่มความสมจริงของสถานการณ์ เช่น รูปภาพ สิ่งของจำลอง หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการแทนสิ่งของจริงได้ตามความเหมาะสม

4) ข้อมูลและความรู้พื้นฐาน (Language and Background Knowledge) เป็นข้อมูลที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเกี่ยวกับสถานการณ์ที่กำหนด รวมทั้งความรู้ด้านคำศัพท์ สำนวน รูปแบบภาษา และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบท

5) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออก (Creative Expression) กิจกรรมบทบาทสมมติควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสาร การแก้ปัญหาและการแสดงบทบาท เพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและมีความหมาย

นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2567) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบทบาทสมมติไว้ ดังนี้

- 1) ผู้สอนและผู้เรียน
- 2) สถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติ
- 3) การแสดงบทบาทสมมติ
- 4) การอธิบายถึงความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก รวมถึงสิ่งที่ผู้แสดงได้แสดงออกมา และสะท้อนผลการเรียนรู้
- 5) ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมนั้น ๆ ของผู้เรียน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของกิจกรรมบทบาทสมมติ สรุปได้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ได้แก่

ผู้สอนและผู้เรียน สถานการณ์หรือบริบทที่กำหนด บทบาทที่ผู้เรียนได้รับ ความรู้พื้นฐานทางภาษาและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อหรืออุปกรณ์ประกอบที่ช่วยเสริมความสมจริงของสถานการณ์ นอกจากนี้ผู้เรียนควรมีโอกาสแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและทักษะการสื่อสารของตนเองในการโต้ตอบกับผู้อื่น อีกทั้งภายหลังการแสดงบทบาทสมมติควรมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจทั้งด้านเนื้อหา ภาษา และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรม

4.4 กระบวนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

Huang (2008) กล่าวถึง ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-Play) ว่าประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

- 1) การเลือกใช้สื่อการสอน (Decide on the Teaching Materials) ผู้สอนสามารถเลือกสื่อการสอนได้จากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียน แหล่งข้อมูลทั่วไป หรืออาจสร้างขึ้นเองก็ได้ ทั้งนี้การพิจารณาเลือกสื่อจะต้องสอดคล้องกับระดับชั้น เนื้อหา และวัตถุประสงค์ในการใช้
- 2) การเลือกสถานการณ์และการสร้างบทสนทนา (Select Situations and Create Dialogs) ผู้สอนจะต้องเลือกสถานการณ์ที่หลากหลาย และจะต้องเตรียมบทสนทนาไว้ล่วงหน้าหรือผู้เรียนสร้างบทสนทนาขึ้นมาเอง
- 3) การสอนบทสนทนา (Teach the Dialogs for Role Plays) ผู้สอนต้องสอนคำศัพท์ โครงสร้างประโยค และบทสนทนาที่จำเป็นสำหรับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง ก่อนเริ่มกิจกรรม หากผู้เรียนยังไม่เข้าใจหรือไม่รู้วิธีพูดคำใด ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสอบถามได้
- 4) การให้ผู้เรียนฝึกบทบาทสมมติ (Have Students Practice the Role Plays) ผู้เรียนสามารถฝึกซ้อมเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มย่อย เมื่อฝึกซ้อมบทบาทของตนเองซ้ำ ๆ แล้ว ให้สลับบทบาทกันเพื่อให้นักเรียนได้ลองเล่นบทต่าง ๆ และฝึกพูดบทสนทนาทั้งหมด เมื่อนักเรียนมีความมั่นใจเพียงพอ ผู้สอนสามารถขอให้นักเรียนแสดงหน้าชั้นเรียนต่อเพื่อน ๆ
- 5) การให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนสถานการณ์และบทสนทนา (Have Students Modify the Situations and Dialogs) เมื่อฝึกซ้อมสถานการณ์บทบาทสมมติต้นฉบับจนคล่องแล้ว ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนสถานการณ์หรือบทสนทนา เพื่อสร้างรูปแบบใหม่ของบทบาทสมมติได้
- 6) การประเมินและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน (Evaluate and Check Students' Comprehension) ผู้สอนจะทำการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมบทบาทสมมติและตรวจสอบว่านักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ประโยค และบทสนทนาได้หรือไม่อาจประเมินจากการให้ผู้เรียนตอบคำถามง่าย ๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติ หรือสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถด้านภาษาสูง อาจให้เขียนคำศัพท์ ประโยค หรือบทสนทนาในบทบาทสมมติ หรือให้

สร้างบทบาทสมมติแบบใหม่ ผู้สอนยังสามารถสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน การฝึกซ้อมและการแสดงของนักเรียน เพื่อนำมาประเมินความเข้าใจอีกด้วย

ในขณะเดียวกัน ราตรี เปรียวพานิช (2547) และ ทิศนา แคมมณี (2567) ได้อธิบายกระบวนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติไว้ในลักษณะที่สอดคล้องกัน โดยสามารถสรุปขั้นตอนสำคัญได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาและกำหนดบทบาทสมมติ ผู้สอนกำหนดสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทของสถานการณ์และสามารถเตรียมตัวสำหรับการแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 2 การเตรียมความพร้อมและเลือกผู้แสดง ผู้สอนอธิบายสถานการณ์ให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสมัครใจหรือร่วมกันคัดเลือกผู้แสดงตามความเหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นใจและความพร้อมในการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การจัดฉาก ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันจัดเตรียมฉาก อุปกรณ์ หรือสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อสร้างบรรยากาศที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด อันจะช่วยให้ผู้แสดงสามารถเข้าใจบทบาทและแสดงออกได้อย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ (Preparing Observers) ผู้สอนชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์ โดยกำหนดประเด็นที่ต้องสังเกต เช่น พฤติกรรมการสื่อสาร การใช้ภาษา วิธีการแก้ปัญหา หรือการแสดงออกของผู้แสดง เพื่อให้ผู้สังเกตสามารถวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้การอภิปรายและการสะท้อนผลหลังการแสดงมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 การแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนดำเนินการแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่ได้รับ โดยใช้ความรู้ ความคิด และทักษะการสื่อสารในการโต้ตอบกันอย่างเป็นธรรมชาติ ขณะที่ผู้สังเกตการณ์ติดตามและบันทึกพฤติกรรมหรือประเด็นที่สำคัญ

ขั้นที่ 6 การอภิปรายและประเมินผล หลังการแสดง ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ และประเมินผลการแสดง โดยพิจารณาจากการตัดสินใจ การแสดงออก พฤติกรรมและวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ ทั้งนี้ควรมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์

ขั้นที่ 7 การแสดงเพิ่มเติม หากมีแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาอื่นที่น่าสนใจ ผู้สอนอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติซ้ำอีกครั้ง โดยนำข้อเสนอแนะและผลจากการอภิปรายมาปรับปรุงการแสดง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและเรียนรู้จากประสบการณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 8 การอภิปรายและประเมินผลเพิ่มเติม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลการแสดงเพิ่มเติม โดยพิจารณาการปรับปรุงจากการแสดงครั้งแรก วิเคราะห์ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปพัฒนาการสื่อสารของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 9 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้ ผู้เรียนร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรม พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

จากการศึกษาความหมายของกระบวนการแสดงบทบาทสมมติที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีดังนี้ ขั้นเตรียมการ ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องทราบถึงปัญหาที่มาจากนักเรียน และทำการกำหนดสถานการณ์ขึ้น และนำเสนอแก่ผู้เรียน ขั้นเลือกผู้แสดง ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนอาสาสมัครหรือมีการเลือกผู้เรียนที่เหมาะสมกับบทบาทนั้น ๆ ขั้นจัดฉากการแสดง ผู้เรียนจัดเตรียมสิ่งที่ใช้ในการแสดง ไม่ว่าจะเป็น ฉาก เสื้อผ้า หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้สอนชี้แจงวิธีที่จะให้ผู้เรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ในการสังเกต หรือวิเคราะห์สถานการณ์ในจุดต่าง ๆ ขั้นแสดง ผู้เรียนที่ถูกคัดเลือกหรืออาสาสมัคร จะทำการแสดงไปตามเนื้อเรื่องที่ได้กำหนดเอาไว้ ขั้นอภิปราย ผู้สอนและผู้เรียนร่วมวิเคราะห์ สรุปและแสดงความคิดเห็น รวมถึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างผู้สังเกตและผู้แสดง

4.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติของ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2547) สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551) และทีศนา แฉมณี (2567) สามารถสรุปขั้นตอนการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนและสร้างความพร้อม ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้กิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เช่น การสนทนา การใช้คำถาม การเล่าเรื่อง การใช้รูปภาพ วิดีโอ หรือสถานการณ์ใกล้ตัวผู้เรียน พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติ รวมถึงเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม

2) ขั้นนำเสนอภาษาและสถานการณ์สมมติ ผู้สอนนำเสนอคำศัพท์ สำนวน และรูปแบบประโยคที่จำเป็นต่อการสื่อสารในสถานการณ์ที่กำหนด รวมทั้งอธิบายบริบทและบทบาทของตัวละคร เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์และสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม

3) ขั้นเตรียมบทบาทและวางแผนการแสดง ผู้สอนกำหนดหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกบทบาทตามความเหมาะสม พร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่ให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ จากนั้นผู้เรียน

ศึกษารายละเอียดของบทบาทและวางแผนการแสดงร่วมกัน โดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ภาษาและการแสดงออก

4) ขั้นแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนดำเนินการแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหา หรือโต้ตอบกันตามบทบาทที่ได้รับ ผู้สอนทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษา การมีส่วนร่วม และการแสดงออกของผู้เรียน พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น ทั้งนี้อาจมีการใช้อุปกรณ์ประกอบฉากหรือสื่อการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสมจริงให้กับสถานการณ์

5) ขั้นอภิปรายและสะท้อนผลการเรียนรู้ หลังจากการแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในการแสดง แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสะท้อนความรู้สึกที่ได้รับ รวมทั้งร่วมกันวิเคราะห์การใช้ภาษาและแนวทางการสื่อสารที่เหมาะสม

6) ขั้นสรุปและประเมินผล ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญ ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมบทบาทสมมติ พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทั้งด้านความรู้ ทักษะการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้สอนอาจมอบหมายกิจกรรมเพิ่มเติมหรือแบบฝึกหัดต่อยอด เพื่อส่งเสริมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ ดิลก ชิงชนะ และพินโย พรหมเมือง (2566) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นขั้นกำหนดหัวข้อ เรื่องราว หรือสถานการณ์ที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ

2) ขั้นแสดง (Performance) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสวมบทบาทและแสดงตามสถานการณ์หรือเรื่องราวที่กำหนด

3) ขั้นสรุป (Conclusion) เป็นขั้นการสะท้อนผลและสรุปการเรียนรู้ผ่านการถาม-ตอบ การอภิปราย หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้นำเสนอ

Tennant (2023) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-play) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสารของผู้เรียนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Prepare) ผู้สอนกำหนดหัวข้อหรือสถานการณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้และใกล้เคียงกับชีวิตจริงของผู้เรียน พร้อมทั้งวิเคราะห์คำศัพท์ สำนวน และโครงสร้างไวยากรณ์ที่จำเป็นต่อการสื่อสารในกิจกรรมบทบาทสมมติ

2) ขั้นสอนคำศัพท์และโครงสร้างภาษา (Pre-teach) ผู้สอนแนะนำคำศัพท์ สำนวน และรูปแบบประโยคที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อเตรียมความพร้อมด้านภาษาและช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3) ขั้นแนะนำกิจกรรม (Introduce) ผู้สอนอธิบายสถานการณ์ บทบาท และหน้าที่ของผู้เรียนในกิจกรรม รวมทั้งสาธิตตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการปฏิบัติกิจกรรมอย่างชัดเจน

4) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมบทบาทสมมติ (Do) ผู้เรียนปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ โดยใช้ภาษาในการสื่อสารภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่สังเกต ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อจำเป็น ทั้งนี้อาจให้ผู้เรียนสลับบทบาทหรือเปลี่ยนคู่สนทนาเพื่อเพิ่มโอกาสในการฝึกใช้ภาษา

5) ขั้นนำเสนอผลงาน (Present) ผู้เรียนนำเสนอหรือแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งสะท้อนผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกิจกรรม

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติของนักวิชาการหลายท่านพบว่า แม้จะมีการกำหนดจำนวนขั้นตอนและรายละเอียดแตกต่างกัน แต่มีแนวคิดสอดคล้องกันว่าการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติควรเริ่มจากการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ภาษาและความเข้าใจในสถานการณ์ จากนั้นจึงกำหนดบทบาทและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติผ่านการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมควรมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนผลการเรียนรู้ และประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 สิ่งคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ชั้น	สูตรา อังวัฒนกุล (2547)	สุวิทย์ มูลคำ และ อรรถัย มูลคำ (2551)	ทศนา แคมมณี (2567)	ผู้วิจัย
1	การนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจและการสะท้อนคิดหรือร้นในการ แสดงบทบาทสมมติ	ขึ้นเตรียมการ ผู้สอนจะต้องตั้ง วัตถุประสงค์ในการสอนโดยให้ บทบาทสมมติ	นำเสนอสถานการณ์สมมติและ บทบาทสมมติ	นำเข้าสู่ทเรียน สร้างความสนใจ กระตุ้นความพร้อม และเชื่อมโยงกับ ความรู้เดิมของผู้เรียนเข้ากับทเรียน
2	การเตรียมตัวผู้เรียนในด้านภาษา ผู้สอนสอนคำศัพท์และโครงสร้าง ประโยคที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ กำหนด	ขึ้นเริ่มบทเรียน ผู้สอนจะต้องเราให้ ผู้เรียนสนใจในบทเรียน	เลือกผู้แสดงบทบาท	นำเสนอเนื้อหา และยกตัวอย่างบท สนทนาที่เกี่ยวข้อง อธิบายเนื้อหาหรือ สถานการณ์ จากนั้นจะยกตัวอย่างบท สนทนาที่สอดคล้องกับเนื้อหา
3	การเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติ	ขึ้นเลือกผู้แสดง	ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์	มอบหมายบทบาทให้ผู้เรียน แบ่งผู้เรียน ออกเป็นกลุ่มหรือจับคู่ และมอบหมาย บทบาทให้ผู้เรียนแต่ละคนตาม สถานการณ์ที่กำหนด

ขั้น	สูตรรา อังวัฒนกุล (2547)	สุวิทย์ มูลคำ และ อรรถัย มูลคำ (2551)	ทิศนา เขมมณี (2567)	ผู้วิจัย
	การเตรียมความพร้อมของผู้แสดง			การฝึกสนทนา ฝึกพูดตามบทบาทที่ได้รับ โดยใช้บทสนทนาตัวอย่างหรือประโยคที่ผู้สอนกำหนดเป็นแนวทาง
4	บทบาท ให้ความรู้แสดงในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่จะต้องแสดง	ขั้นกำหนดตัวผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม	ผู้เรียนแสดงบทบาทและสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก	
5	การจัดฉากการแสดง	ขั้นแสดง	ผู้สอนและผู้เรียน อภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก	นำความรู้และทักษะที่ได้ฝึกฝนมาแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนด
6	การแสดงบทบาทสมมติ	การวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง	ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ	การอภิปรายและสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันอภิปรายและสะท้อนผลการเรียนรู้จากการแสดงบทบาทสมมติ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค สิ่งที่ได้รับจากกิจกรรม
7	การอภิปรายผลการแสดง	ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป	ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	
8	การดำเนินกิจกรรมติดตามผล			

4.6 ข้อดี-ข้อจำกัดและประโยชน์ของการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-play) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และช่วยพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงข้อดี ข้อจำกัด และประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ในทิศทางที่สอดคล้องกัน

ในด้านข้อดี กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เสมือนจริง ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ผ่านการสวมบทบาท ส่งผลให้เกิดความเข้าใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่นมากขึ้น รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการปรับเปลี่ยนเจตคติหรือพฤติกรรมให้เหมาะสม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย สนุกสนาน และเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น (ทศนา แหมมณี, 2567)

ด้านประโยชน์ต่อการเรียนภาษา กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างรอบด้าน ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีโอกาใช้ภาษาในบริบทที่หลากหลายและใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ส่งผลให้สามารถเลือกใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม คล่องแคล่ว และเป็นธรรมชาติมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาคำศัพท์ การออกเสียง ความถูกต้องทางภาษา และความสามารถในการสื่อความหมาย (Bharathy, 2013; Harmer, 2015; Wulandari et al., 2021)

นอกจากนี้ กิจกรรมบทบาทสมมดียังส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ความกล้าแสดงออก การแสดงความคิดเห็นและการแสดงความรู้สึกอย่างเหมาะสม ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับความแตกต่างทางความคิด วัฒนธรรม และความเชื่อ ตลอดจนพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การสื่อสารระหว่างบุคคล และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม (ระวีวรรณ ศรีศรีรัมย์, 2543; สมาคมสร้างสรรค์ไทย, 2548)

ในขณะเดียวกัน นักวิชาการหลายท่านยังเห็นตรงกันว่ากิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-Play) มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้จินตนาการ สร้างแนวคิดใหม่ และประยุกต์ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่หลากหลาย ผู้เรียนต้องคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระหว่างการแสดงบทบาท ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควบคู่กับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระและใช้ภาษาได้อย่างยืดหยุ่นในบริบทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง (Elouali, 2023; Sorokoumova & Molochnikova, 2022; Vu, 2025)

อีกทั้งกิจกรรมบทบาทสมมติยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ผู้เรียนสามารถสร้างบทสนทนา คิดวิเคราะห์สถานการณ์ แก้ไขปัญหา และประยุกต์ใช้ความรู้ในการสื่อสารได้อย่างอิสระ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมทั้งสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมาคมสร้างสรรค์ไทย, 2548; Wulandari et al., 2021)

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติมีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ กิจกรรมลักษณะนี้ต้องใช้เวลาในการเตรียมการและดำเนินกิจกรรมค่อนข้างมาก ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างรอบคอบ รวมทั้งต้องมีทักษะในการสังเกต วิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากผู้เรียนอาจแสดงบทบาทหรือมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากที่ผู้สอนคาดการณ์ไว้ (ทิตินา แคมมณี, 2567)

จากการศึกษาข้อดี ข้อจำกัด และประโยชน์ของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติสรุปได้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ความมั่นใจในการสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผ่านการใช้ภาษาอย่างมีความหมายและเป็นธรรมชาติ แม้ว่าการจัดกิจกรรมจะต้องอาศัยการวางแผนและการจัดการเรียนรู้ที่รอบคอบจากผู้สอน แต่กิจกรรมดังกล่าวสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

เกศินี มีสุข (2563) ได้ศึกษา การศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการ เรียนรู้จำนวน 8 แผน มีความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) แบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน t-test แบบ dependent sample พบว่า 1) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) นักเรียน 30 คน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่ระดับดี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ

85.71 ของนักเรียนทั้งหมด 2) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐชญา บุปผาชาติ (2561) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราณ นครปฐม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูลคือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติจำนวน 4 บทเรียน 2) แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนเรียน และหลังเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทบาทสมมติระยะเวลาในการ ทดลองจำนวน 5 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง สถิติในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย t- test และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เบญจรัตน์ สังข์มณี (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทบาทสมมติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านพูดภาษาอังกฤษโดยใช้ บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 3) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผล ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้ บทบาทสมมติของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ อำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชนิด ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้ บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการพูด ภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังการเรียนได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเท่ากับ 32.16 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.89 คิดเป็นร้อยละ 80.39 มีระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม 2. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนา ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 80.39/82.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 3. ดัชนี

ประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความสามารถด้านการพูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทบาทสมมติ มีค่าเท่ากับ 0.6612 แสดงว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 66.61

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Lukitaning Nur Jayanti (2022) ได้ศึกษา บทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการพูด ภาษาอังกฤษของผู้เรียนระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสิ่งที่จะได้รับหลังจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นสะพานในการเชื่อมระหว่างวิชาการ และสถานการณ์ในชีวิตจริง การใช้วิธีนี้ในการสอนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในความหลากหลายของสถานการณ์ในชีวิตจริง โดยการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม

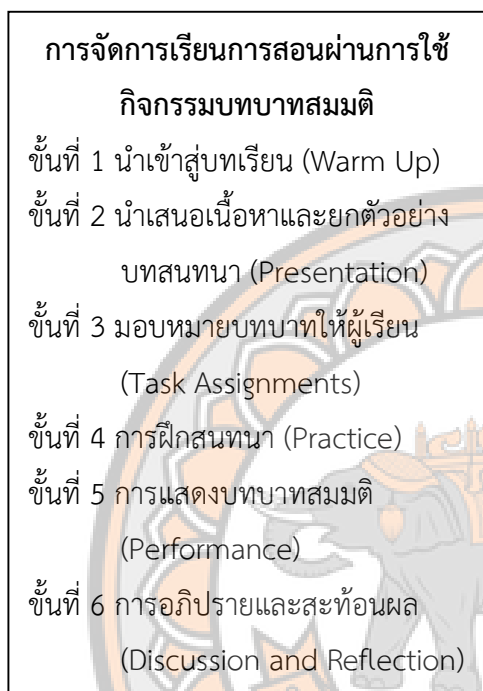
Piscesa, M. M. & Aji, M. P. P. (2024) ได้ศึกษา การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (role play) ต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมทั้งเพื่อเพิ่มความมั่นใจของนักเรียนในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ดีขึ้น และยังช่วยเพิ่มความมั่นใจ แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น

Sukmawati, A. A. A. M. et al. (2025) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพของการใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กอายุระหว่าง 7-10 ปีที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่สถาบันสอนภาษาอังกฤษ Ebisie มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ทั้งยังศึกษาว่าการใช้บทบาทสมมติมีผลต่อแรงจูงใจของนักเรียนในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างไร และมีอุปสรรคใดบ้างที่อาจขัดขวางไม่ให้นักเรียนใช้บทบาทสมมติได้อย่างมีประสิทธิภาพในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทสมมติมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนอย่างมาก โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาและน่าสนใจ ซึ่งยังส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจภายในเพิ่มมากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

- ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
- ความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ซึ่งมีขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. รูปแบบการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านหัวฝาย จำนวน 61 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านหัวฝาย จำนวน 30 คน เลือกโดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การทดลองที่มีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

Pre-test	Treatment	Post-test
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ
T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 3 ชนิด คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (ภาคผนวก ก)
2. แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข)
3. แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (ภาคผนวก ค)

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านหัวฝาย
 - 1.2 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อให้เหมาะสมกับขอบเขตด้านเนื้อหาและระยะเวลาในการทำวิจัย และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน
 - 1.3 กำหนดเนื้อหาและระยะเวลาในการทดลอง โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง ดังนี้ ตามตารางที่ 4

ตาราง 4 แสดงการกำหนดเนื้อหา และระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

แผน	เรื่อง	ชั่วโมง
1	Greeting and Introductions	2
2	Making an Order at the Restaurant	2
3	My Family and Jobs	2
4	Giving Directions	2

แผน	เรื่อง	ชั่วโมง
5	Shopping	2
6	Talking about the Weather	2
7	Visiting the Farm	2
8	Daily Activity	2
รวม		16

1.4 ดำเนินการออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน (warm up)

ขั้นที่ 2 นำเสนอเนื้อหาและยกตัวอย่างบทสนทนาที่เกี่ยวข้อง (Presentation)

ขั้นที่ 3 มอบหมายบทบาทให้ผู้เรียน (Task Assignments)

ขั้นที่ 4 การฝึกสนทนา (Practice)

ขั้นที่ 5 การแสดงบทบาทสมมติ (Performance)

ขั้นที่ 6 การอภิปรายและสะท้อนผล (Discussion and Reflection)

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

1.7 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย และพิจารณาระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน โดยภาพรวมต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสม ผลการประเมินพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.15 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และสามารถนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (English Speaking Test) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนสนทนาตามบริบทที่กำหนด โดยสถานการณ์ที่ใช้ในการทดสอบสอดคล้องกับเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการทดสอบเป็นคู่ โดยให้ผู้เรียนจับสลากเลือกสถานการณ์และทำการสนทนาตามสถานการณ์ที่ได้รับ แบบทดสอบฉบับนี้ได้ผ่านกระบวนการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

2.2 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในรูปแบบ English Speaking Test ซึ่งเป็นแบบทดสอบการพูดตามสถานการณ์ที่กำหนด จำนวน 8 ข้อ จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
-1	หมายถึง	ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67–1.00 จึงถือว่าเป็นข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ได้ จากข้อสอบทั้งหมดจำนวน 8 ข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และคัดเลือกข้อสอบที่มีความเหมาะสมจำนวน 8 ข้อ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

2.5 นำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.6 จัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างและนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3. แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยครอบคลุมนิยามของความรู้สึกรู้สึก ความพอใจ ความประทับใจ และทัศนคติของผู้เรียน จำนวน 10 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

5	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พอใจน้อย
1	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ IOC (Index of Item of Objective Concurrence) ในแต่ละข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
-1	หมายถึง	ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.5 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์ผลเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item of Objective Concurrence) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.67-1.00 จึงถือว่าเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ จากแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 10 ข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับเหมาะสม และมีค่า IOC เท่ากับ 0.94

3.6 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลอง ณ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก โดยใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง เป็นขั้นเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติโดยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอธิบายวิธีการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแก่ผู้เรียน

1.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ในสัปดาห์แรก โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น เพื่อนำผลไปเปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน

2. ขั้นตอนการทดลอง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

3. ขั้นหลังการทดลอง หลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ในสัปดาห์สุดท้าย โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อนำผลไปเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนเรียน และให้นักเรียนตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

3.1 นำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (English Speaking Test) มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติการทดสอบของ Wilcoxon Signed-Rank Test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน

2. นำผลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เรียนโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และทำการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

5 ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
4 ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	พอใจมาก
3 ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	พอใจปานกลาง
2 ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	พอใจน้อย
1 ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวิจัย รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) ศึกษาความพึงพอใจ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สรุปและวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังการเรียนรู้ ดังตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้เมื่อแยกตามองค์ประกอบ
ของเกณฑ์ในการประเมินผลในภาพรวม

Component	Pre-test		Post-test		Mean Gain	% Improve	Wilcoxon Z	p-value	Rank-		Effect Size Interpretation
	Mean	(S.D.)	Mean	(S.D.)					Biserial Correlation	(r _{rb})	
Pronunciation	2.27 (0.63)		3.34 (0.68)		1.07	47.14%	465	< .001	1.00		Large
Grammar	1.73 (0.66)		2.71 (0.72)		0.98	56.65%	435	< .001	1.00		Large
Vocabulary	2.10 (0.70)		3.14 (0.67)		1.04	49.52%	435	< .001	1.00		Large
Fluency	1.89 (0.74)		2.68 (0.58)		0.79	41.80%	393	< .001	0.94		Large
Comprehension	1.90 (0.68)		2.81 (0.63)		0.91	47.89%	406	< .001	1.00		Large
Overall Score	9.89 (2.97)		14.69 (2.72)		4.80	48.53%	465	< .001	1.00		Large

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ พบว่า ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนในทุกองค์ประกอบที่ประเมิน ได้แก่ การออกเสียง (Pronunciation) ไวยากรณ์ (Grammar) คำศัพท์ (Vocabulary) ความคล่องแคล่ว (Fluency) และความเข้าใจ (Comprehension) รวมทั้งคะแนนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยรวม มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการทดสอบด้วย Wilcoxon Signed-Rank Test พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่า $p < .001$ แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านการออกเสียง (Pronunciation) คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.27 (S.D. = 0.63) ในการทดสอบก่อนเรียน เป็น 3.34 (S.D. = 0.68) ในการทดสอบหลังเรียน โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.07 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.14 ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้สามารถช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ค่าขนาดอิทธิพล ($rr\beta = 1.00$) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาดังกล่าวมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับใหญ่และมีความสำคัญ

สำหรับด้านไวยากรณ์ (Grammar) คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1.73 (S.D. = 0.66) เป็น 2.71 (S.D. = 0.72) โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.98 คะแนน และมีอัตราการพัฒนางานสูงที่สุดในทุกองค์ประกอบ คิดเป็นร้อยละ 56.65 ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในการสร้างประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และสามารถประยุกต์ใช้โครงสร้างภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ ค่าขนาดอิทธิพล ($rr\beta = 1.00$) ซึ่งยืนยันถึงผลกระทบเชิงบวกของกิจกรรมต่อการพัฒนาทักษะด้านไวยากรณ์

ในส่วนของด้านคำศัพท์ (Vocabulary) พบว่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.10 (S.D. = 0.70) เป็น 3.14 (S.D. = 0.67) มีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.04 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.52 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคลังคำศัพท์ที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์การสื่อสารได้ดีขึ้น โดยค่าขนาดอิทธิพล ($rr\beta = 1.00$) สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ในการส่งเสริมการพัฒนาด้านคำศัพท์

ในทำนองเดียวกันด้านความคล่องแคล่ว (Fluency) มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1.89 (S.D. = 0.74) เป็น 2.68 (S.D. = 0.58) โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 0.79 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.80 แม้ว่าจะเป็นองค์ประกอบที่มีอัตราการพัฒนาน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แต่ผลการพัฒนายังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูง ($rr\beta = 0.94$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถพูดได้อย่างต่อเนื่องมากขึ้น มีความมั่นใจในการสื่อสาร และลดความลังเลในการพูดภาษาอังกฤษ

สำหรับด้านความเข้าใจ (Comprehension) คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1.90 (S.D. = 0.68) เป็น 2.81 (S.D. = 0.63) โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 0.91 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.89 ผลดังกล่าวบ่งชี้ว่านักเรียนมีความสามารถในการเข้าใจภาษาอังกฤษที่ได้ยิน การตีความหมาย และการตอบสนองต่อสถานการณ์การสื่อสารได้ดีขึ้น ทั้งนี้ ค่าขนาดอิทธิพล ($rr\beta = 1.00$) ซึ่งสะท้อนถึงผลกระทบเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนของกิจกรรมการเรียนรู้

เมื่อพิจารณา คะแนนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยรวม พบว่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 9.89 (S.D. = 2.97) ในการทดสอบก่อนเรียน เป็น 14.69 (S.D. = 2.72) ในการทดสอบหลังเรียน โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4.80 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 48.53 ผลการทดสอบ Wilcoxon Signed-Rank Test มีค่า Wilcoxon เท่ากับ 465 และค่า $p < .001$ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ค่าขนาดอิทธิพล ($rr\beta = 1.00$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับใหญ่

โดยสรุป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในทุกด้าน ทั้งการออกเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ ความคล่องแคล่ว และความเข้าใจ การพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในทุกองค์ประกอบสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่มีความหมาย มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และมีปฏิสัมพันธ์ทางการสื่อสารอย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความมั่นใจและสมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจ และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สรุปลวิเคราะห์ผลตาม ตาราง 6 ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนต่อการ จัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ข้อ	ประเด็นในการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1	ผู้สอนอธิบายกิจกรรมได้เข้าใจง่าย	4.23	0.97	มาก
2	ระดับความยากของกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	3.40	1.04	ปานกลาง
3	นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงมากขึ้น	4.63	0.56	มากที่สุด
4	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม	4.57	0.90	มากที่สุด
รวม		4.21	0.87	มาก
ด้านเนื้อหา				
5	เนื้อหามีความเหมาะสมและน่าสนใจ	4.10	0.99	มาก
6	เนื้อหาช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	4.13	0.90	มาก
รวม		4.12	0.95	มาก
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้				
7	บรรยากาศในการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย	4.53	0.82	มากที่สุด
8	ผู้สอนเป็นมิตร และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.57	0.56	มากที่สุด
รวม		4.55	0.69	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
9	กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ	4.23	0.97	มาก
10	กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.20	1.10	มาก
รวม		4.22	1.04	มาก
ภาพรวม		4.26	0.95	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 3 นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงมากขึ้น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 8 ผู้สอนเป็นมิตร และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.90) ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และข้อที่ 4 กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.90) ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 2 ระดับความยากของกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 1.04) ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ (Learning Atmosphere) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.69) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายและเป็นมิตร ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits Achieved) มีค่าเฉลี่ยกับ 4.22 (S.D. = 1.04) ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนรับรู้ถึงพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการสื่อสารในสถานการณ์ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ส่วน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 (S.D. = 0.87) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกพูดและมีปฏิสัมพันธ์ผ่านสถานการณ์จำลองอย่างมีความหมาย ขณะที่ ด้านเนื้อหา (Content) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.95) ซึ่งอาจเป็นผลมาจากรายการที่เกี่ยวข้องกับระดับความยากง่ายของเนื้อหาได้รับคะแนนต่ำกว่ารายการอื่น แม้เนื้อหาจะได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับหลักสูตร แต่ผลดังกล่าวอาจสะท้อนว่าเนื้อหาบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับระดับความสามารถทางภาษาที่แตกต่างกันของผู้เรียน

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ นักเรียนส่วนใหญ่สะท้อนว่ากิจกรรมดังกล่าวมีความสนุกสนานและช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ส่งผลให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก กล้าพูดภาษาอังกฤษ และสามารถสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียนได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การได้มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติและปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนดยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในบริบทที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน อย่างไรก็ตาม แม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะแสดงความคิดเห็นในเชิงบวกต่อกิจกรรมดังกล่าว แต่นักเรียนบางส่วนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า กิจกรรมมีความสนุกสนานและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี แต่

ระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมค่อนข้างจำกัด ดังนั้น นักเรียนจึงเสนอแนะว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างเต็มที่มากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) ศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยมีสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ ($\bar{X} = 9.89$, S.D. = 3.09) ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนมีค่าเท่ากับ ($\bar{X} = 14.69$, S.D. = 3.13)
2. ผลการศึกษความพึงพอใจ และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ พึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.95) และความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า เป็นไปในเชิงบวก และยังเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้บทบาทสมมติ 2) ศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยวาจาของนักเรียนพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังได้รับการจัดกิจกรรมในทุกองค์ประกอบที่ประเมิน ได้แก่ การออกเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ ความคล่องแคล่ว และความเข้าใจ โดยคะแนนเฉลี่ยรวมเพิ่มขึ้นจาก 9.89 เป็น 14.69 คิดเป็น

การพัฒนาร้อยละ 48.53 และด้านไวยากรณ์มีอัตราการพัฒนาสูงที่สุดที่ร้อยละ 56.65 ผลการทดสอบ Wilcoxon Signed-Rank Test ทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากความบังเอิญ นอกจากนี้ ค่าความสัมพันธ์แบบ Rank-Biserial Correlation มีค่าอยู่ระหว่าง 0.94–1.00 ซึ่งสะท้อนถึงขนาดอิทธิพล (Effect Size) ในระดับใหญ่ในทุกองค์ประกอบ ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่นำมาใช้มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการเสริมสร้างสมรรถนะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ความมั่นใจ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วยิ่งขึ้นในบริบทการสื่อสาร

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าทักษะการออกเสียงของนักเรียนพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ การพัฒนาดังกล่าวอาจเกิดจากลักษณะของกิจกรรมบทบาทสมมติที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดซ้ำ ๆ ในสถานการณ์การสื่อสารที่มีความหมาย ระหว่างการทำกิจกรรม นักเรียนต้องออกเสียงคำศัพท์และสำนวนต่าง ๆ ขณะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง การฝึกพูดอย่างต่อเนื่องและการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ช่วยให้นักเรียนคุ้นเคยกับเสียงและรูปแบบการออกเสียงภาษาอังกฤษมากขึ้น ส่งผลให้มีความมั่นใจและความถูกต้องในการพูดเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Fiani & Nahak (2025) ที่กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติมีส่วนช่วยพัฒนาการออกเสียงและความมั่นใจในการพูด เช่นเดียวกับ Rafsanjani et al. (2020) ที่พบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาทักษะการออกเสียงของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ฝึกการออกเสียงผ่านการสื่อสารในสถานการณ์ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพูดได้อย่างถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ประกอบด้านไวยากรณ์มีการพัฒนาในสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับทักษะอื่น ๆ ที่ประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมบทบาทสมมติกำหนดให้ผู้เรียนต้องสร้างคำถาม คำตอบ และบทสนทนาที่เหมาะสมกับสถานการณ์เฉพาะ การฝึกสื่อสารในลักษณะดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์อย่างมีความหมายมากกว่าการท่องจำเพียงอย่างเดียว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Bi (2021) ที่พบว่าผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมบทบาทสมมติต้องวิเคราะห์สถานการณ์และเลือกใช้รูปแบบภาษาที่เหมาะสมระหว่างการสื่อสาร

การพัฒนาที่โดดเด่นในด้านคำศัพท์อาจเป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้สัมผัสและใช้ภาษาในบริบทจริงผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ ตลอดระยะเวลาของการทดลอง ผู้เรียนได้พบและฝึกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การซื้อขาย ชีวิตในโรงเรียน และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การใช้คำศัพท์ซ้ำ ๆ ในบริบทที่มีความหมายช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมระหว่างการสื่อสาร ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Fiani & Nahak (2024) ที่กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์ผ่านการใช้ภาษาอย่างกระตือรือร้น นอกจากนี้ Krisdiana et al. (2018) ยังพบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาทักษะ

การพูดของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ใช้คำศัพท์ในสถานการณ์การสื่อสารที่มีความหมาย ทำให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นเดียวกับ Ruaisamran (2020) ที่กล่าวว่าผลการประเมินจากกิจกรรมบทบาทสมมติแสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถใช้คำศัพท์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่หลากหลาย สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมบทบาทสมมติมีส่วนช่วยพัฒนาและส่งเสริมการใช้คำศัพท์ในการสื่อสารได้จริง

แม้ว่าด้านความคล่องแคล่วจะมีอัตราการพัฒนาดำที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แต่ผลการวิจัยยังคงแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาดำที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาความคล่องแคล่วจำเป็นต้องอาศัยการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่องและโอกาสในการสื่อสารซ้ำ ๆ กิจกรรมบทบาทสมมติเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการสนทนา และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเป็นธรรมชาติ ประสบการณ์ดังกล่าวช่วยลดความลังเลในการพูดและเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Togimim & Jaafar (2020) ที่พบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาความคล่องแคล่วในการพูดของผู้เรียนผ่านการใช้ภาษาและการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ที่สมจริง นอกจากนี้ Qing (2011) และ Wang (2024) ยังกล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่มีความหมาย ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความคล่องแคล่วในการพูด

ผลการวิจัยยังพบว่าทักษะด้านความเข้าใจของนักเรียนพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเข้าใจภาษาอังกฤษที่ได้ยินและสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมระหว่างการสื่อสาร ตลอดการทำกิจกรรม นักเรียนต้องตั้งใจฟังคู่สนทนา ตีความความหมาย และสร้างคำตอบที่เหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ กระบวนการดังกล่าวช่วยส่งเสริมการฟังอย่างมีจุดมุ่งหมายและการประมวลผลภาษาอย่างมีความหมาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Ishak & Aziz (2022) ที่กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติส่งเสริมการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ ซึ่งช่วยสนับสนุนการพัฒนาความเข้าใจภาษาในบริบทการสื่อสาร นอกจากนี้ Togimim & Jaafar (2020) ยังพบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาทักษะความเข้าใจของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องฟัง ตีความ และตอบสนองอย่างเหมาะสมในสถานการณ์การสื่อสาร

ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากลักษณะของกิจกรรมบทบาทสมตีมุ่งเน้นการใช้ภาษาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้เพียงแต่โครงสร้างไวยากรณ์ และยังสามารถลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการสื่อสารที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน การสวมบทบาททำให้ผู้เรียนต้องคิด วิเคราะห์สถานการณ์ ตีความบทบาทของตนเอง และตัดสินใจเลือกใช้ถ้อยคำหรือโครงสร้างประโยคให้เหมาะสมกับบริบทที่กำหนด กระบวนการดังกล่าวช่วยให้นักเรียนเข้าใจทั้งความหมาย หน้าที่ และการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ในการดำเนินกิจกรรม ผู้เรียนได้สวมบทบาทเป็นบุคคลต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่ครู

กำหนด เช่น ลูกค้า พนักงานขาย นักเรียน เพื่อนนักเรียน หรือนักท่องเที่ยว เพื่อฝึกการสนทนาโต้ตอบ และใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติในบริบทที่ชัดเจน กิจกรรมลักษณะนี้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างกระตือรือร้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ตัดสินใจ และปรับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง จึงเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติพบว่าโดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา บรรยากาศในการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก โดยข้อที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จำลองมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของกิจกรรมบทบาทสมมติที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในบริบทการสื่อสารที่สมจริงและมีความหมาย รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น ส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษบ่อยครั้งขึ้นและมีความมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Tipmontree & Tasanameelarp (2020) ที่กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้ ทำงานร่วมกับเพื่อน และสร้างบทสนทนาเพื่อใช้สื่อสารในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Fadilah (2016) และ Wang (2024) ที่พบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยส่งเสริมสมรรถนะด้านการสื่อสารของนักเรียนผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมาย

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่สมจริง ส่งผลให้นักเรียนรับรู้ว่าการเรียนดังกล่าวช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยวาจาและเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่หลากหลาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Vu (2025) ที่พบว่านักเรียนมองว่ากิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน มีความหมาย และมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการพูด เนื่องจากเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติในบริบทที่สมจริง

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการพูด กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้นักเรียนกล้าซักถาม ตอบคำถาม ทำงานร่วมกับเพื่อน และสื่อสารโดยไม่กังวลต่อความผิดพลาดมากจนเกินไป ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Wulandari et al. (2021) ที่พบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยสร้างบรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียนและเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้

ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนรับรู้ว่าการกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยเพิ่มความเข้าใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่หลากหลาย ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการกิจกรรมบทบาทสมมติไม่ได้เพียงช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่ยังช่วยให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทการสื่อสารที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Tashi & Chalermnirundorn (2019) ที่พบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนกล้าสื่อสารในสถานการณ์จริง นอกจากนี้ Hidayat (2023) ยังกล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติช่วยพัฒนาทักษะการพูดและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนภาษา

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของกิจกรรมบทบาทสมมติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้ และได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับบริบทในชีวิตจริง ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความสนุกสนาน น่าสนใจ และกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าพูดภาษาอังกฤษ และสื่อสารกับเพื่อนร่วมชั้นได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้นักเรียนส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อกิจกรรมดังกล่าว แต่ก็มีนักเรียนบางส่วนเสนอแนะว่าระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมค่อนข้างจำกัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมบทบาทสมมติต้องใช้เวลาในการเตรียมบทบาท การฝึกซ้อม และการแสดงในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป ครูอาจพิจารณาจัดสรรเวลาให้เพียงพอมากยิ่งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพมากขึ้น

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดตาก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือเพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้บทบาทสมมติ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมบทบาทสมมติเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารผ่านสถานการณ์จำลองที่หลากหลายและใกล้เคียงกับชีวิตจริง ส่งผลให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มีความมั่นใจใน

การใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น และสามารถสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผลการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อกิจกรรมดังกล่าว โดยเห็นว่ากิจกรรมมีความสนุกสนาน น่าสนใจ และช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในบริบทที่หลากหลายและสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้สอนควรวางแผนและจัดสรรเวลาในการดำเนินกิจกรรมอย่างรอบคอบ เนื่องจากในบางกิจกรรมอาจใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การกำหนดระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม และการเตรียมแนวทางบริหารเวลาอย่างยืดหยุ่นจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อนักเรียนไม่สามารถแสดงบทบาทสมมติได้ตามที่วางแผนไว้ ซึ่งนักเรียนอาจมีความตื่นเต้น ความไม่เข้าใจบทบาท หรือข้อจำกัดด้านความสามารถทางภาษา โดยครูควรให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่น การให้คำใบ้ การปรับบทสนทนาให้ง่ายขึ้น หรือการเปิดโอกาสให้เพื่อนช่วย
3. ในขณะนี้นักเรียนบางกลุ่มกำลังแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ชมยังขาดความสนใจในการติดตามการแสดงของเพื่อน ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทั้งชั้นยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมเสริมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนที่เป็นผู้ชมมีบทบาท และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มากขึ้น เช่น การให้ผู้ชมต้องสังเกตคำศัพท์ หรือรูปแบบประโยคที่เพื่อนใช้ระหว่างการแสดง และจัดให้มีการตั้งคำถามหรืออภิปรายหลังการแสดงเสร็จสิ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรหากิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่สนุกสนานเร้าใจ เพื่อที่นักเรียนจะมีแรงจูงใจในการตั้งใจเรียน และฝึกฝนทักษะดังกล่าว
2. อาจขยายขอบเขตการวิจัยไปยังระดับชั้นหรือบริบทโรงเรียนที่ใกล้เคียง หรือแตกต่างกัน เพื่อศึกษาว่าปัจจัยด้านอายุ ความสามารถทางภาษา หรือบริบททางสังคม ว่ามีผลต่อทักษะดังกล่าวในกิจกรรมบทบาทสมมติหรือไม่

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: เจริญผลการพิมพ์.
- เกศินี มีสุข. (2563). *การศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ). ThaiLIS. <http://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- ณัฐญา ละม้ายแข. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Food and Drink โดยวิธีการสอนแบบ CLT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 4(1), 35-44.
- ณัฐญา บุปผาชาติ. (2561). *การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ดิลก ชิงชนะ และพินโย พรหมเมือง (2566). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา*, 12(2), 110-119.
- ทีศนา แฉมมณี. (2567). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 27. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2549). *คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจรัตน์ สังคมณี. (2566). *การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทบาทสมมติ*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- แบร์ พิตต์พันธุ์. (2023). มุมมองต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษกับการใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง ในบริบทปัจจุบันของไทย. *วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์)*, 9(1), 140-152.
- พระสมักร มหาวิโร. (2559). ความสำคัญของภาษาอังกฤษในประชาคมอาเซียน. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 7(1), 170-180.
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). *สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

- มณัญญา มานะรัชศักดิ์. (2565). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ราตรี เพียวพานิช. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย LEARNING ACTIVITIES IN THAI TEACHING*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ระวีวรรณ ศรีคร้ามครัน. (2543). *เทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ละเอียด จุฑานันท์. (2543). *แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สมาคมสร้างสรรค์ไทย. (2548). *การใช้บทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สมาคมสร้างสรรค์ไทย.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2547). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2552). *19วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อรญา บำรุงกิจ. (2558). *กลวิธีการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย:กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิตอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา)
- Abdisalimovich, K. J. (2023). Communicative Language Teaching And The System Of Exercises. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 14(2), 1017-1022.
- Alabsi, T. A. 2016. The Effectiveness of Role Play Strategy in Teaching Vocabulary. *Theory and Practice in Language Studies*, 6(2), 227-234.
- Bharathy, M. S. (2013). Effectiveness of Roleplay in Enhancing Speaking Skills of Tertiary Level Learners. *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSRJHSS)*, 13(1), 17-19.
- Bi, N.Z. (2021). Cognitive Processes of ESL Learners in Pragmatic Role-Play Tasks in Academic Settings. *Front. Psychol.* 12:586588. DOI: 10.3389/fpsyg.2021.586588
- Brown, H. D. (2006). *Principles of Language Learning and Teaching* (5th ed.). New York: Pearson ESL.

- Byrne, D. (1986). *Teaching oral English*. London: Longman
- Byrne, D. (1990). Process VS Content.” *English Teaching in Perspectives*. London: Longman.
- Corey, G. (1995). *Theory and Practice of Group Counseling*. 4th ed., California: Brooks/ Cole.
- Daniastuti, M. A. (2018). The Effectiveness of Simulation and Role Play Technique to Teach Speaking for High And Low Motivation Students. *Leksika*, 12(1), 30-36.
- Datugan, A. G. (2024). Analysis of EFL learners’ attitudes towards Communicative Language Teaching (CLT) approach and its impact on their academic performance. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 8(8), 3456-3462. DOI: <https://dx.doi.org/10.47772/IJRISS.2024.8080256>
- Elouali, F. Z. (2023). *Incorporating role-play as an innovative approach to fostering English Foreign Language students’ creativity and critical thinking*. *Global Journal of Foreign Language Teaching*, 13(2), 142–155. <https://doi.org/10.18844/gjflt.v13i2.8718>
- ELT Corner. (2025). *Communicative language teaching (CLT) in ELT: A complete guide*. <https://www.elcorner.com/2025/09/communicative-language-teaching-clt-in.html>
- Fadilah. (2016). Teaching speaking by role-play activity. *OKARA Journal of Languages and Literature*, 2(10), 209-216.
- Fiani, A., & Nahak, M. M. I. (2025). The Implementation of Role Play Technique to Enhance EFL Students’ Speaking Skill. *Journal of English Education, Literature and Linguistics*, 8(1), 23-35. DOI: <https://doi.org/10.31540/jeell.v8i1.3574>
- Finocchiaro, M. (1982). *The Functional-Notional Approach: From Theory to Practice*. New York: Oxford University Press.
- Flores, C. K., Villar, G. K., Abad, R. C., Liwas, M. M., & Pelila, J. R. (2026). Advantages, Challenges, and Future Directions of Communicative Language Teaching: A Systematic Literature Review (2021-2025). *Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 3(1), 77-88.
- Glenn, R. C. (1981). *Basic oral communication* New Jersey: Prentice Hall.
- Guato Guamán, N. M. (2022). *Communicative Language Teaching Approach and Strategies to develop Speaking for students with a B1 level*. (Master's thesis, Pontificia Universidad Católica del Ecuador).
- Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching*. Essex: Pearson.

- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom: A guide to current ideas about the theory and practice of English language teaching (Oxford Handbooks for Language Teachers)*. London: Oxford University Press.
- Hidayat, A. (2023). Developing speaking skill through role play activities. *Prima Magistra: Jurnal Ilmiah Kependidikan*, 4(3), 305-311.
- Huang, I, Y. (2008). Role Play for ESL/EFL Children in the English Classroom. *The Internet TESL Journal*, 14(2).
- Inamov, U., & Holmatova, M. (2025). Communicative Language Teaching (CLT) Approach in Language Teaching. *Web of Teachers Journal*, 3(1), 351-353.
- Ishak, S. A., & Aziz, A. A. (2022). Role Play to Improve ESL Learners' Communication Skills: A Systematic Review. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12(10), 884-892 DOI: <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v12-i10/14851>
- Jayanti, L. N. (2022). Role Play for Fostering Young Learner's Soft Skill in Speaking English. *Vivid: Journal of Language and Literature*, 11(2), 127-131.
- Johnson, M. (1981). *Communication in The Classroom Application and Methods for a Communicative Approach*. New York : Longman.
- Krebt, D. M. (2017). The effectiveness of role play techniques in teaching speaking for EFL college students. *Journal of Language Teaching and Research*, 8(5), 863-870.
- Krisdiana, B. P., Irawati, E., & Kadarisman, A. E. (2018). The effectiveness of role-play integrated with word cards on students' speaking skill for communication. *Jurnal Pendidikan Humaniora*, 6(2), 78-84. DOI: <https://doi.org/10.17977/2442-3890.1161>
- Kurniawan, A. B. (2022). Communicative Language Teaching Approach Potential for English Language Teaching. *KnE Social Sciences*, 2022, 37-44. <https://doi.org/10.18502/kss.v7i7.10648>.
- Ladousse, Gillian. (1987). *Role play*. Oxford University Press.
- Li, M. (2024). The Effectiveness of a Role-Play Activity in Practicing EFL Learner's Communicative Skills. *Journal of Education and Educational Research*, 9(3), 439-441. <https://doi.org/10.54097/kgfb1020>
- Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Nasihah, M. (2019). The use of role play technique to improve students' English oral communication. *Journal of English for Academic and Specific Purposes (JEASP)*, 2(1), 10–17.
- Nunan, D. (1991). Communicative tasks and the language curriculum. *TESOL quarterly*, 25(2), 279-295.
- Pangeran, A. (2025). Communicative Language Teaching (CLT). *Journal of Language Teaching*.
https://www.researchgate.net/publication/392431906_Communicative_Language_Teaching_CLT
- Piscesa, M. M., & Aji, M. P. P. (2024). The Use of Role Play to Improve Students Speaking Skill 2024. *ELTT*, 10(1), 334-338.
<https://proceeding.unpkediri.ac.id/index.php/eltt/article/view/6860>
- Qing, X. U. (2011). Role Play-An Effective Approach to Developing Overall Communicative Competence/Jouerle role d'une approche efficace pour le developpement global des competence communicative. *Cross-Cultural Communication*, 7(4), 36-39. DOI: <http://dx.doi.org/10.3968/j.ccc.1923670020110704.317>
- Rafsanjani, A. A., Ratna Andhika, M., & Budiana, H. (2020). Fostering Students' Pronunciation in Speaking Skill through Role Play Technique. *Voice of English Learners*, 1(1). Retrieved from <https://jurnal.ugj.ac.id/index.php/ELTERA/article/view/2340>
- Rahayu, P. (2015). Role Play Strategy in Teaching Speaking. *Jurnal Ilmiah Edu Research*, 4(1), 61–70
- Rahman, M. (2010). Teaching oral communication skills: A task-based approach. *ESP World*, 9(1), 1-11.
- Richards, J. & Rodgers TS (1995). *Approaches and Methods in Language Teaching. A description and analysis*. Cambridge: CUP
- Ruaisamran, P. (2025). Role- play: an Effective Strategy for Teaching Speaking of English Major Students Studying English for Hotel 2 in Thailand. *Journal of Buddhist Education and Research (JBER)*, 11(4), 469–481.
- Salam, Y, M., & Luksfinanto, Y. (2024). A Comprehensive Review of Communicative Language Teaching (CLT) in Modern Classrooms. *Lingeduca: Journal of Language and Education Studies*, 3(1), 58-70.
 DOI: <https://doi.org/10.70177/lingeduca.v3i1.1338>

- Savignon, S. (1983). *Communicative Competence: Theory and Classroom Practice*. Massachussts: Addison-Wesley Publishing Company.
- Scott. (1981). *Communication in the Classroom*. London: Longman
- Scott, R. (1981). Speaking communication in the classroom. *Journal of Language and Social Psychology*, 15, 3-26.
- Shermukhamedova, D. R. (2024). The importance of the English language in today's world. *European Journal of Emerging Technology and Discoveries*, 2(8), 1-6.
- Shirishthy, S. (2022). Importance English language for global understanding and for global education. *International Journal of Research Innovation and Commercialisation*, 7(7), 116-120.
- Sorokoumova, G. V., & Molochnikova, Y. A. (2022). *Role-playing as a method of developing social creativity in adolescence in an English lesson*. *Razvitie Obrazovaniya*, 5(4), 51-56. <https://doi.org/10.31483/r-104332>
- Spratt, M. (2005). *The Teaching Knowledge Test Course*. Cambridge University Press.
- Sukmawati, A. A. A. M., Utami, I. G. A. L. P., Santosa, M. H., & Ratminigsih, N. M. (2025). The effectiveness of using role play method to improve the speaking skills of children aged 7-10 as EFL students at Ebisie English Course. *Jurnal Santiqji Pendidikan (JSP)*, 15(1), 49-60.
- Tashi, T. & Chalermnirundorn, N. (2019). The use of role-plays to reduce esl students' speaking anxiety: a case study of grade six bhutanese classroom. *Journal of Education, Silpakorn University*. 16(2), 223-239.
- Tennant, A. (2023, December 1). *Role-play*. *TeachingEnglish*. <https://africa.teachingenglish.org.uk/classroom/activities/role-play-2>
- Thepsuriwong, W. (2011). *The Use of Dramatic Activities for English Speaking Ability of Fifth Grade Students at Santiharnwittayakhom School in Yasothorn Province*. (Master Thesis of Teaching English as a Foreign Language, Sinakharinwirot Prasnamit University.)
- Tipmontree, S., & Tasanameelarp, A. (2020). USING ROLE PLAYING ACTIVITIES TO IMPROVE THAI EFL STUDENTS' ORAL ENGLISH COMMUNICATION SKILLS. *International Journal of Business and Society*, 21(3), 1215-1225.

- Togimin, N., & Jaafar, H. (2020). Role play activities: An innovative approach to teaching speaking skills in an ESL classroom. *LSP International Journal*, 7(2), 19-36. <https://doi.org/10.11113/lspi.v7.16310>
- Ur, P. (1988). *A Course in Language Teaching*. UK: Cambridge University Press.
- Vu, T. H. (2025). *An investigation into first-year English-majored students' perceptions of the use of role-play technique in English speaking classes at Dong Nai University*. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*, 3(2), 80-89. <https://doi.org/10.59652/jetm.v3i2.534>
- Wang, S. (2024). The Effectiveness of a Role-Play Activity in Practicing EFL Learners' Communicative Competence. *Journal of Education and Educational Research*, 9(3), 80-82. <https://doi.org/10.54097/gknekf50>
- Widdowson, H. G. (1978). *Teaching Language as Communication*. Oxford: Oxford University Press.
- Wulandari, A. T., Pratolo, B. W., & Juniarti, R. (2021). Students' perception on the use of role-play to improve students' communicative competence. In *The 5th UAD TEFL International Conference (5th UTIC)*, 2, 137-145.
- Yuh, A. H., & Kaewurai, W. (2021). An investigation of Thai students' English-speaking problems and needs and the implementation collaborative and communicative approaches to enhance students' English-speaking skills. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 27(2), 91-107.
- Zhou, R., Samad, A., & Perinpasingam, T. (2024). A systematic review of cross-cultural communicative competence in EFL teaching: insights from China. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, 1750.
DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-024-04071-5>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง Making Order at the Restaurant

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ต 1.1 ป. 4/1 ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำ (instructions) ง่าย ๆ ที่ฟังหรืออ่าน

ต 1.1 ป. 4/4 ตอบคำถามจากการฟังและอ่าน ประโยคบทสนทนาและนิทานง่าย ๆ

ต 1.2 ป. 4/2 ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และคำขอ อนุญาตง่าย ๆ

ตัวชี้วัดปลายทาง

ต 4.1 ป. 4/1 ฟังและพูด/อ่านในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เรื่องการสั่งอาหารในร้านอาหารเป็นหนึ่งในสถานการณ์จริงที่ผู้เรียนสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะในการถาม-ตอบเกี่ยวกับเมนูอาหาร เช่น การขอดูเมนู การสั่งอาหารเครื่องดื่ม และการจ่ายเงิน เมื่อทานอาหารเสร็จแล้ว การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะการพูด ทำให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองต่อคำถามและสถานการณ์ต่าง ๆ ในร้านอาหารได้อย่างเหมาะสมและมั่นใจสาระการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสั่งอาหาร
2. สามารถพูดสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ในร้านอาหารได้

สาระการเรียนรู้

Vocabularies	
1. waiter / waitress	พนักงานเสิร์ฟชาย/หญิง
2. customer	ลูกค้า
3. water	น้ำเปล่า
4. Juice	น้ำผลไม้

Vocabularies	
5. Soft drink	น้ำอัดลม
6. Tea	ชา
7. milk	นม
8. Coffee	กาแฟ
9. sandwich	แซนด์วิช
10. Noodles	ก๋วยเตี๋ยว
11. Steak	สเต็ก
12. Salad	สลัด
13. Fried rice	ข้าวผัด
14. pizza	พิซซ่า
15. spaghetti	สปาเก็ตตี้
Structure	
Are you ready to order?	พร้อมสั่งอาหารไหมคะ/ครับ
Can I have the menu, please?	ขอเมนู
What would you like to eat?	คุณอยากทานอะไร
What would you like to drink?	คุณอยากดื่มอะไร
Would you like anything else?	รับอะไรเพิ่มเติมไหม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นำเข้าสู่บทเรียน (Warm up)

- 1.1 ครูแสดงบัตรคำศัพท์และให้นักเรียนช่วยกันเดาคำศัพท์จากภาพ
- 1.2 นักเรียนรับชมคลิปวิดีโอจาก YouTube เรื่องบทสนทนาในร้านอาหาร

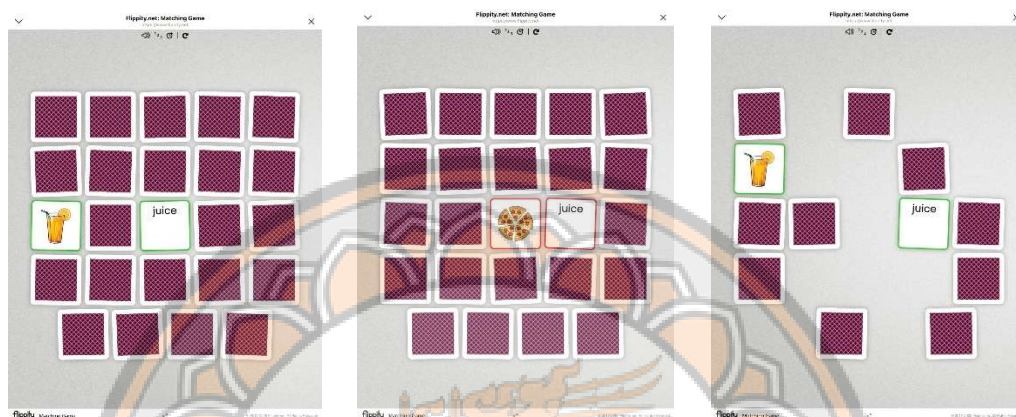
ที่มา: <https://youtu.be/IWMMkp35d6Y?si=F7-xlizhr62vKJXA>

2. นำเสนอเนื้อหา และยกตัวอย่างบทสนทนาที่เกี่ยวข้อง (Presentation)

2.1 ครูสอนคำศัพท์และประโยคที่เกี่ยวข้องกับการสั่งอาหาร

2.2 ครูออกเสียงทีละคำ ทีละประโยค และให้นักเรียนออกเสียงตาม

2.3 นักเรียนเล่นเกม Matching เพื่อทบทวนคำศัพท์ที่เรียนบนแพลตฟอร์ม Flippity

ที่มา: <https://www.flippity.net/v2/mg.php?k=e/2PACX-1vQ19z2mKA6ZQ>

KVbbCUp1vQ19z2mKA6ZQKVbbCUp93Sx0PcieirfOE8qxIQsicunNFIcucNvRGVWxnj0duPS
xS8vSVDAoMu-WN

2.3 ครูนำเสนอบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์

Dialogue 1

Waiter: Good afternoon! Welcome to Sunny Restaurant.

Customer: Good afternoon! Thank you.

Waiter: Are you ready to order?

Customer: Yes, I am.

Waiter: What would you like to eat?

Customer: I'd like some fried rice and sandwich, please.

Waiter: Sure. What would you like to drink?

Customer: Orange juice, please.

Waiter: Okay. would you like anything else?

Customer: No, thanks.

Waiter: All right. Please wait a moment.

Customer: Thank you.

Dialogue 2

Waitress: Good evening! Welcome to The sun Café.

Jack: Good evening. Can I see the menu, please?

Waitress: Sure. Here you are.

Jack: Thank you. Hmm... I'd like some spaghetti, please.

Waitress: I'm sorry, spaghetti is not available today.

Jack: Oh, that's okay. Then I'll have a sandwich and soft drink.

Waitress: All right. Would you like anything else?

Jack: No, thank you. That's all.

Waitress: Okay. Your food will be ready soon.

Jack: Can I have the bill, please?

Waitress: Sure! Here you are. That's 150 baht.

Jack: Here you are.

Waitress: Thank you very much. Have a nice day!

Jack: Thank you! Goodbye!

2.4 อ่านออกเสียงตามบทสนทนาตามครู

2.5 จากนั้นให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนเพื่อฝึกพูด

3. มอบหมายบทบาทให้ผู้เรียน (Task assignments)

3.1 ให้ผู้เรียนจับคู่ และมอบหมายบทบาทของแต่ละคน

Situation: At the restaurant

Student A	Student B
You're a waiter/waitress at a restaurant. Greet the customer and take their order. - Greet the customer. - Ask if they're ready to order.	You're a customer at a restaurant. You look at the menu and order your food and drinks.

Student A	Student B
- Ask what they would like to eat. - Ask what they would like to drink. - Ask if they would like anything else.	- Order at least three dishes and two drinks. - First, order two dishes and one drink. Then, later, order one more dish and another drink. - At the end of the meal, ask for the bill.

4. การฝึกสนทนา (Practice)

4.1 ผู้เรียนจะฝึกซ้อมตามบทบาทที่ได้รับ และมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ

5. แสดงบทบาทสมมติ (Performance)

5.1 นักเรียนที่ยังไม่ได้แสดงดูเพื่อนแสดงอย่างตั้งใจ

6. อภิปรายสะท้อนผลการแสดง (Discussion and Reflection)

6.1 ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง

6.2 สรุปการใช้การใช้ประโยคในสถานการณ์ต่าง ๆ

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือที่ใช้
1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสั่งอาหาร	สังเกต	แบบสังเกต
2. สามารถพูดสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ในร้านอาหารได้	สังเกต	แบบสังเกต

แบบสังเกต

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	มีความรู้ความเข้าใจ	ไม่มี
	เกณฑ์การประเมิน	สามารถสื่อสารได้	ไม่สามารถสื่อสารได้
1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสั่งอาหาร			
2. สามารถพูดสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ในร้านอาหารได้			

บัตรคำศัพท์

ภาคผนวก ข แบบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและเกณฑ์ในการประเมิน

แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (English Speaking Test)

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนจับคู่กัน และจับฉลากเลือกสถานการณ์ จำนวน 1 สถานการณ์
2. นักเรียนมีเวลาเตรียมตัวก่อนการทดสอบ จำนวน 2 นาที
3. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติโดยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยใช้ภาษาและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทของตน

Situation 1: Greeting a New Friend

Student A	Student B
You're a new student at school. You meet a classmate for the first time. You greet them and ask how they're doing. You introduce yourself and ask for their name and where they're from. Then you say goodbye.	You're student at the school. A new student comes up to you and says hello. You greet them back and answer when they ask how you're doing. You tell them your name and where you're from. You say goodbye.

Situation 2: At the Restaurant

Student A	Student B
You're a waiter/waitress at a restaurant. Greet the customer politely and show them to their table. Ask if they're ready to order and take their food and drink order. During the meal, check if everything is okay and take any additional orders. At the end, bring the bill when the customer asks, thank them, and say goodbye politely.	You're a customer at a restaurant. The waiter/waitress greets you and takes your order. You order your food and drinks politely. You may order something else later if you'd like. At the end of your meal, you ask for the bill, pay, thank the waiter/waitress, and say goodbye before leaving.

Situation 3: Meet Your Friend's Family at the Mall

Student A	Student B
You're Chris. You take your parents, and your sister to the park, where you run into your friend Tom. You greet Tom and his family politely and introduce your family to them. Then you talk about what your parents do and ask about his parents' jobs as well.	You're Jolene. You're at the park when your friend Chris comes over with his family. You greet him and introduce yourself. You talk about what your parents do and ask about his parents' jobs. And say goodbye at the end.

Situation 4: Giving Directions

Student A	Student B
You're a tourist visiting the city for the first time. You'd like to visit two different places, but you're not sure how to get there. You see a local person nearby and ask for directions.	You are Bob, a local person walking around the city. A tourist asks you for directions to two different places. For the first place, you do not know the directions, so politely refuse. For the second place, you know the location and give clear directions to help the tourist. ที่มา: ภาพประกอบสร้างโดยผู้วิจัยจาก Canva (www.canva.com)

Situation 5: Shopping

Student A	Student B
You are a shopkeeper at a clothing store. A customer walks in and wants to buy a T-shirt. Ask the customer about their size and color preference, and offer them to try it on. You have to offer the new items for the customer.	You are a customer in a clothing store. You want to buy a T-shirt. Tell the shopkeeper which size and color you want. And thank the shopkeeper after getting help. You want to change T-shirt by some reason.

Situation 6: Talking about the Weather

Student A	Student B
You're at the beach with your family. It's a hot and sunny day. Your friend is in another city, and you're chatting on the phone about the weather. You talk about what you're wearing and your favorite season, and explain why you like it.	You're in Russia, and you're on a call with a friend. You're talking about the weather, what you're wearing, and your favorite season. You explain which season you like the most and why.

Situation 7: Visiting the Farm

Student A	Student B
You're John, visiting a farm. While you're there, you notice that three animals have gotten out. And you don't know what they're called, so you report it to the animal caretaker and describe what they look like.	You're an animal caretaker on a farm. A visitor notices that some animals have gotten out, but doesn't know what they're called. The visitor describes what the animals look like, and you ask questions about their appearance.

Situation 8: Daily Activity

Student A	Student B
You're John. You notice that Grace is awake and looks happy. You greet her and ask how you're doing. Then you ask about their morning routine, what time school starts, and what subjects they study. You also share your own daily routine.	You're Grace. John greets you and asks how you're doing. You tell him that you're feeling. You talk about your morning routine, what time school starts, and the subjects you study. You also respond to what he shares about his daily routine.

แบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Speaking Rubric)

องค์ประกอบในการประเมิน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. การออกเสียง (Pronunciation)	ออกเสียงถูกต้องชัดเจน สื่อสารได้รู้เรื่อง	ออกเสียงถูกต้องเป็นส่วนใหญ่มักผิดพลาดเล็กน้อยที่อาจทำให้สับสน	ออกเสียงผิดเป็นส่วนใหญ่ฟังไม่ชัด อาจต้องถามซ้ำ	ออกเสียงไม่ถูกต้องฟังไม่เข้าใจ
2. ไวยากรณ์ (Grammar)	ใช้ประโยคได้ถูกต้องและสื่อสารได้	ใช้ประโยคผิดบางส่วนทำให้สื่อสารได้ไม่ชัดเจน	ใช้ประโยคผิดเป็นส่วนใหญ่ทำให้เข้าใจยาก	ใช้ประโยคผิดทั้งหมดไม่สามารถสื่อสารได้
3. คำศัพท์ (Vocabulary)	ใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์และสื่อสารได้ดี	ใช้คำศัพท์ได้บ้าง แต่ไม่เพียงพอหรือมีข้อผิดพลาดทำให้สื่อสารได้ไม่ชัดเจน	ใช้คำศัพท์ผิดบ่อย รู้คำศัพท์น้อย ทำให้สื่อสารได้ไม่ค่อยเข้าใจ	ไม่รู้คำศัพท์และไม่สามารถสื่อสารได้
4. ความคล่องแคล่ว (Fluency)	พูดได้คล่องแคล่วต่อเนื่อง	พูดได้ แต่ไม่คล่อง มีการหยุดคิดบ้าง	พูดติดขัดบ่อย หยุตนานระหว่างพูด	พูดไม่ต่อเนื่องไม่สามารถสื่อสารได้
5. ความเข้าใจ (Comprehension)	พูดได้เข้าใจและสื่อความหมายได้ครบถ้วน อาจมีการพูดซ้ำเล็กน้อย	พูดได้เข้าใจเป็นส่วนใหญ่มักแต่ซ้ำหรือมีการพูดซ้ำบ้าง	พูดไม่ค่อยเข้าใจ ต้องใช้เวลามากหรือพูดซ้ำบ่อย	ไม่สามารถสื่อสารความหมายได้เลย

ภาคผนวก ค แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ผ่าน

การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่านและเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

คำชี้แจง: โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ตามความเห็นของท่านที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

5 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1. ผู้สอนอธิบายกิจกรรมได้เข้าใจง่าย					
2. ระดับความยากของกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
3. นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงมากขึ้น					
4. กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม					
ด้านเนื้อหา					
5. เนื้อหามีความเหมาะสมและน่าสนใจ					
6. เนื้อหาช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ					
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้					
7. บรรยากาศในการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย					
8. ผู้สอนเป็นมิตร และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น					

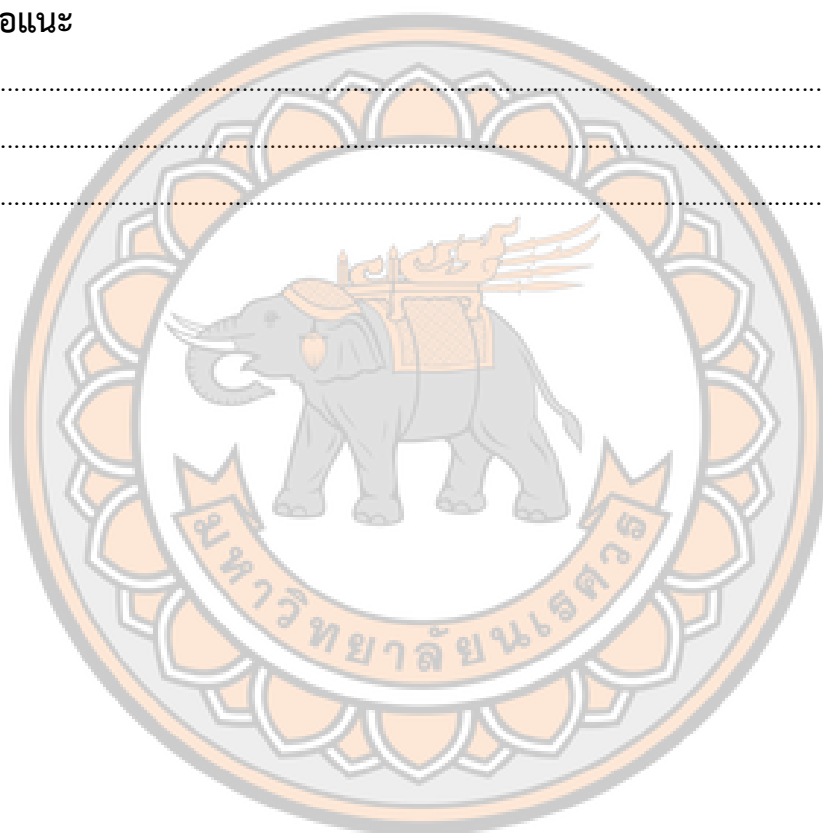
รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
9. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในการพูดภาษาอังกฤษ					
10. กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง ผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
ก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยผู้ประเมิน 3 คน

ตาราง 7 ผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
ก่อนและหลังเรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยผู้ประเมิน 3 คน

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน				คะแนนหลังเรียน			
	(Pre-test)			ค่าเฉลี่ย	(Post-test)			ค่าเฉลี่ย
	ผู้ประเมิน				ผู้ประเมิน			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	8	7	8	7.67	11	13	12	12
2	6	5	5	5.33	8	10	8	8.67
3	12	11	11	11.33	16	15	15	15.33
4	6	5	5	5.33	10	11	8	9.67
5	9	9	10	9.33	13	14	12	13
6	5	5	5	5	10	11	11	10.67
7	10	11	10	10.33	18	18	15	17
8	5	6	5	5.33	8	10	9	9
9	9	7	7	7.67	13	13	13	13
10	13	14	14	13.67	17	18	17	17.33
11	8	7	9	8	14	15	14	14.33
12	16	15	15	15.33	18	19	19	18.67
13	18	16	18	17.33	19	19	18	18.67
14	10	10	9	9.67	17	18	18	17.67
15	12	14	13	13	18	17	18	17.67
16	8	8	8	8	14	15	15	14.67
17	10	10	10	10	13	14	13	13.33
18	8	6	7	7	13	13	14	13.33
19	7	12	12	10.33	16	16	14	15.33

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน			ค่าเฉลี่ย	คะแนนหลังเรียน			ค่าเฉลี่ย
	(Pre-test)				(Post-test)			
	ผู้ประเมิน				ผู้ประเมิน			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
20	12	10	10	10.67	15	14	15	14.67
21	11	12	11	11.33	17	17	14	16
22	10	8	8	8.67	13	16	14	14.33
23	11	11	10	10.67	14	12	15	13.67
24	10	11	11	10.67	16	16	15	15.67
25	11	9	10	10	17	16	14	15.67
26	16	14	15	15	18	17	19	18
27	9	10	10	9.67	15	16	16	15.67
28	10	11	12	11	18	17	18	17.67
29	10	9	10	9.67	16	15	15	15.33
30	10	9	10	9.67	14	16	14	14.67
$\bar{x}$	10	9.73	9.93	9.89	14.63	15.03	14.40	14.69

ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.บัณฑิต ฉัตรวีโรจน์ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
2. ผศ.ดร.อนุสิษฐ์ พันธุ์กล้า อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ
3. ผศ.ดร.สุதாகาญจน์ ปัทมดิลก อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติจีน
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ
4. ผศ.ชลลิตา กมฺุทธภิไชย อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ
5. ดร.สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร